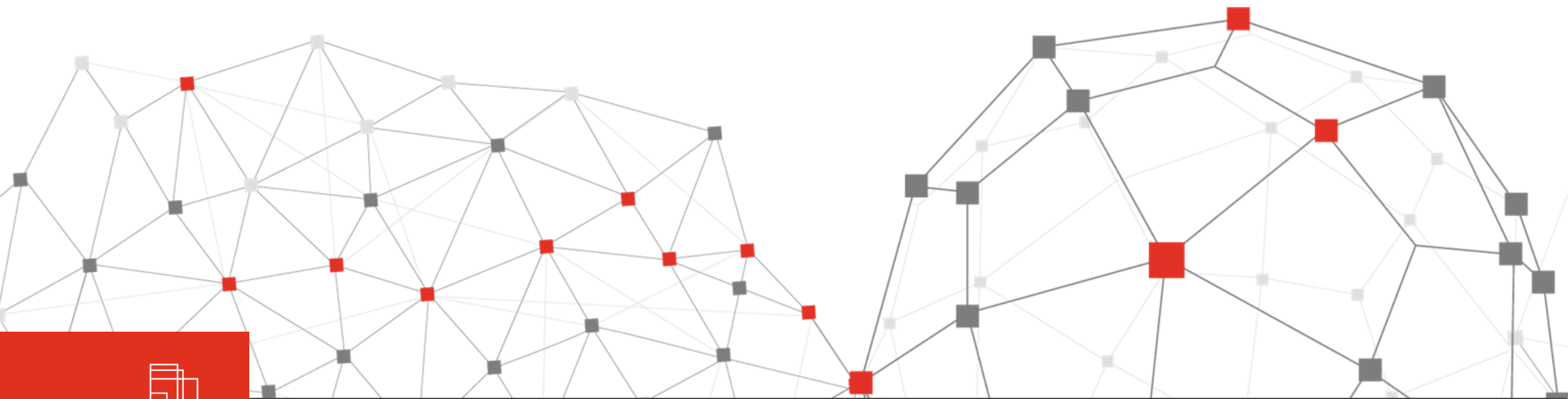

Impactul pandemiei COVID-19 asupra activității companiilor din Moldova: realități, așteptări, acțiuni

Despre studiu

Sondajul a fost derulat de către AmCham Moldova în perioada 30 martie – 6 aprilie 2020, pe baza informațiilor furnizate de către **315 de companii participante**.

Chestionarul a fost distribuit antreprenorilor de către Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru, Agenția de Investiții; diseminat de o serie de asociații de business: AIM, APIUS, ONVV, MĂR, APIP, AFAM, ANTRIM, COR; dar și popularizat de unele canale mass-media.

Studiul a fost dezvoltat cu suportul metodologic oferit de PwC Moldova.

Principalul obiectiv al acestui studiu a fost furnizarea de informații actualizate privind impactul virusului COVID-19 asupra climatului de afaceri în Moldova.

Elemente de metodologie

- Colectarea datelor a fost realizată online, prin intermediul platformei Google
- Datele colectate în sondaj au fost și vor fi tratate strict confidențial

Analiza eșantionului de participanți pe sectoare de activitate

Industria

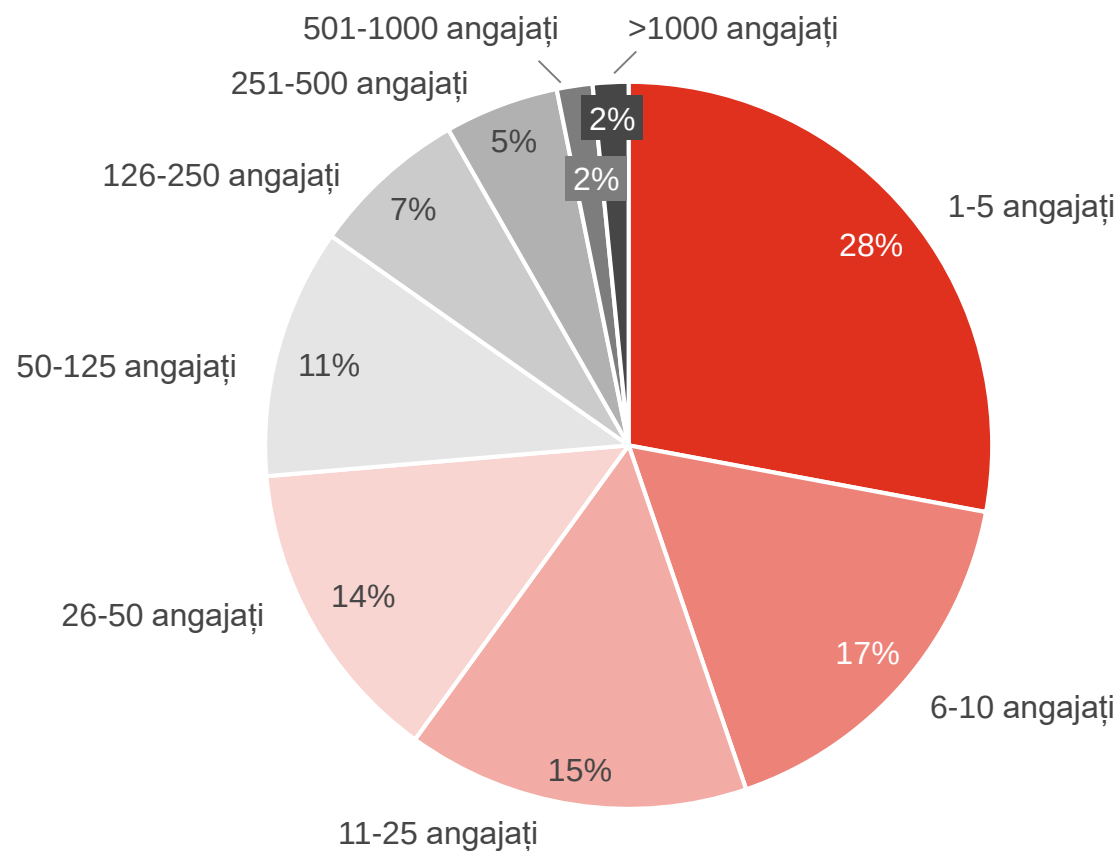
	Număr de companii	% din total respondenți
Producere de bunuri agroalimentare	46	15%
Turismului	46	15%
Industria ușoară / producere	40	13%
Altele	36	11%
HORECA	22	7%
Creative	20	6%
Comercializarea bunurilor de larg consum	17	5%
Consultanță	16	5%
Financiar-nebancară	15	5%
Automotive	12	4%

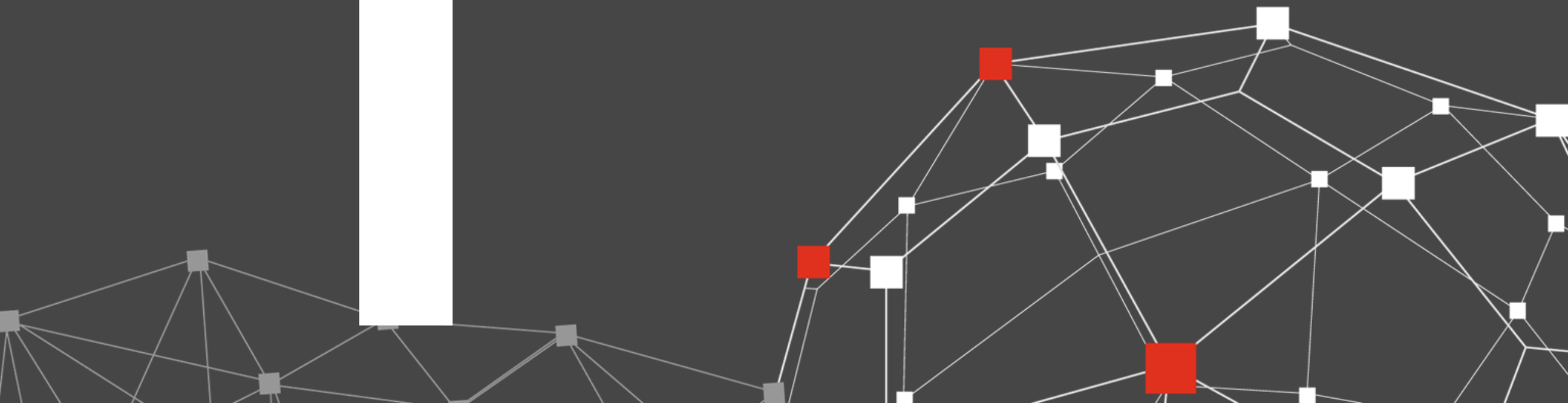
Industria

	Număr de companii	% din total respondenți
Tehnologii Informaționale	8	3%
Transport & Logistică	7	2%
Construcții	6	2%
Farmaceutică	5	2%
Industria grea / producere	5	2%
BPO și outsourcing	3	1%
Energetică	3	1%
Financiar-bancară	3	1%
Distribuția bunurilor alimentare	2	1%
Telecomunicații	2	1%
Comercializarea combustibilului	1	0%
Total	315	100%

Analiza eșantionului de participanți după număr de angajați

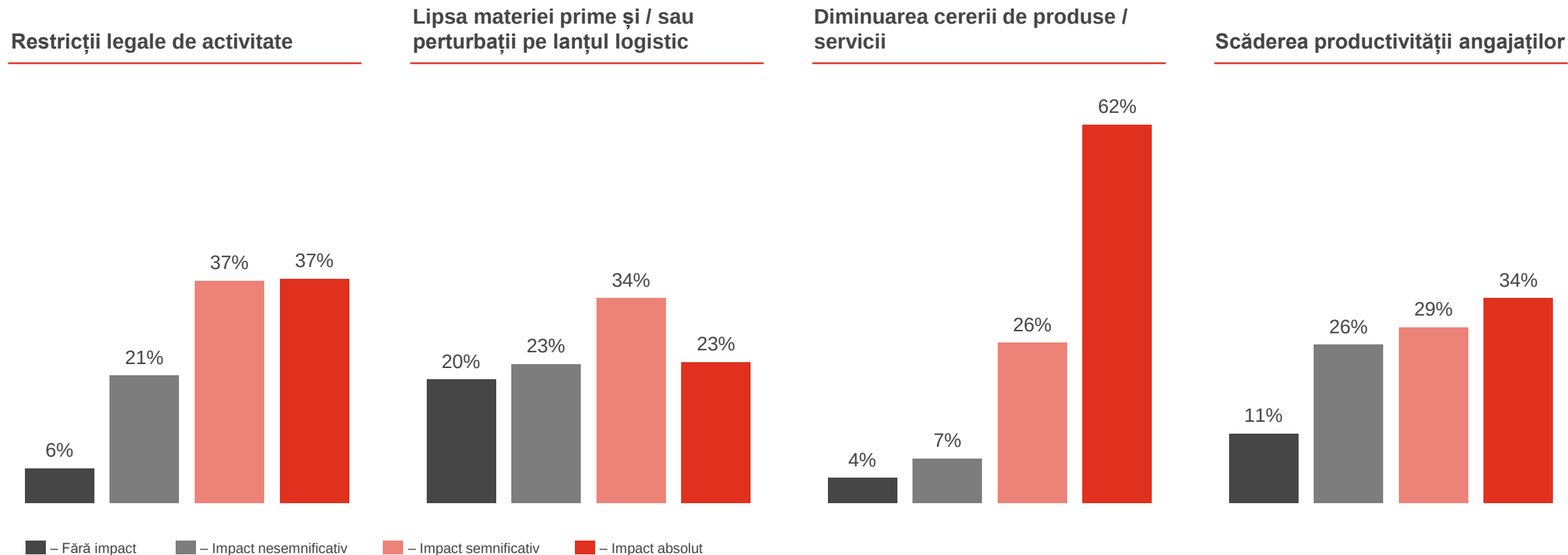

Impactul asupra activității companiilor

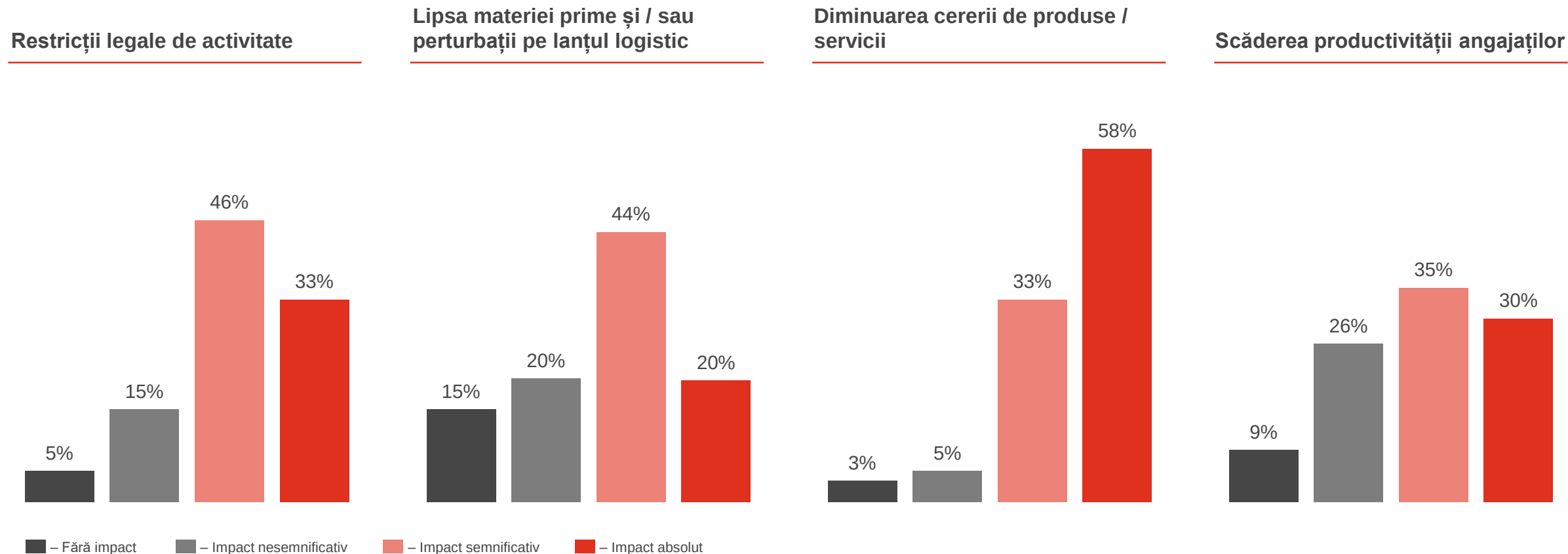
Factori care la moment afectează negativ activitatea companiilor

La nivel de piață generală, 88% dintre respondenți la momentul actual au fost impactați total sau semnificativ de diminuarea cererii la produse și servicii, 74% s-au confruntat cu restricții legale privind desfășurarea activității

Provocări anticipate în termen de 2-5 luni (1/2)

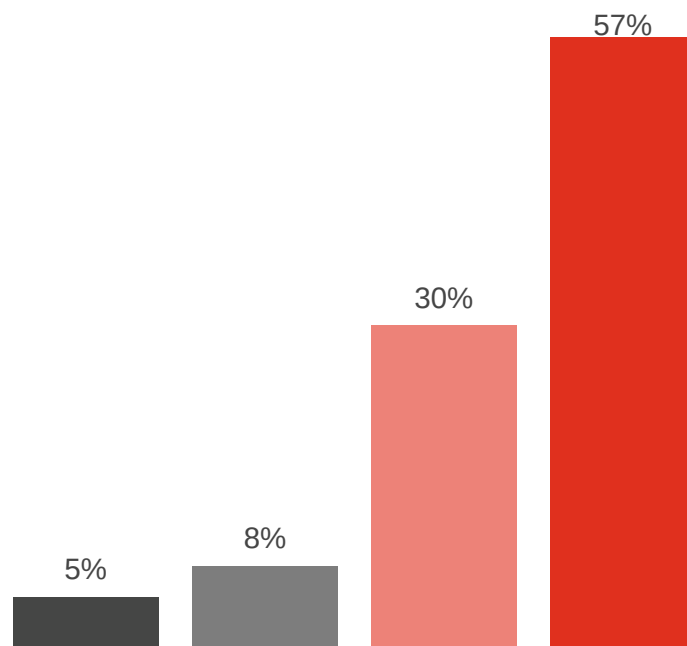
La nivel de piață generală, 64% dintre respondenți estimează că, în următoarea perioadă, va crește și se va resimți semnificativ lipsa materiei prime sau vor avea loc perturbații pe lanțul logistic

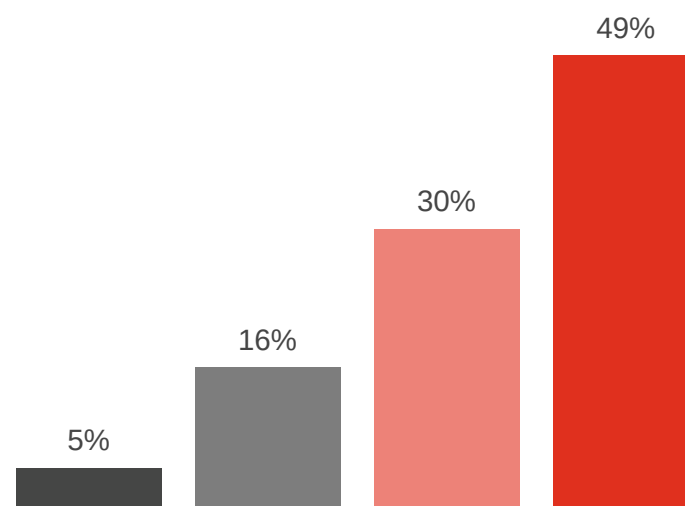
Provocări anticipate în termen de 2-5 luni (2/2)

La nivel de piață generală, 87% dintre respondenți anticipează că cea mai mare provocare în perioada imediat următoare va fi deficitul de capital circulant. Prin urmare, impactul semnificativ se va resimți și în legătură cu întârzierea la încasarea facturilor și menținerea angajaților

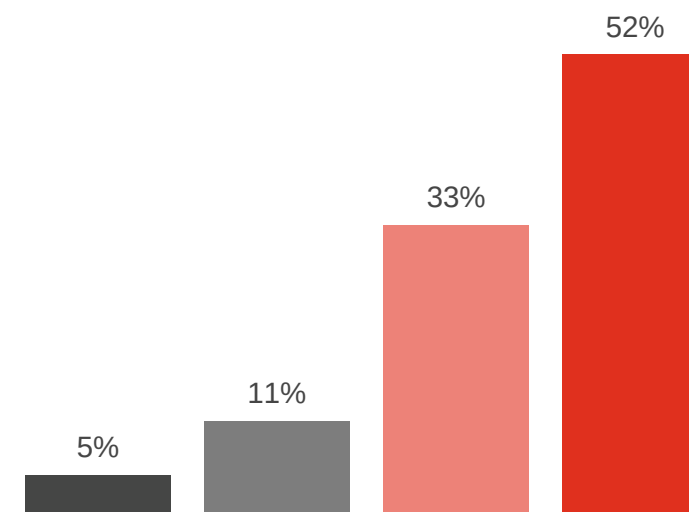
Deficit de capital circulant

Menținerea angajaților

Întârzieri la încasarea facturilor emise

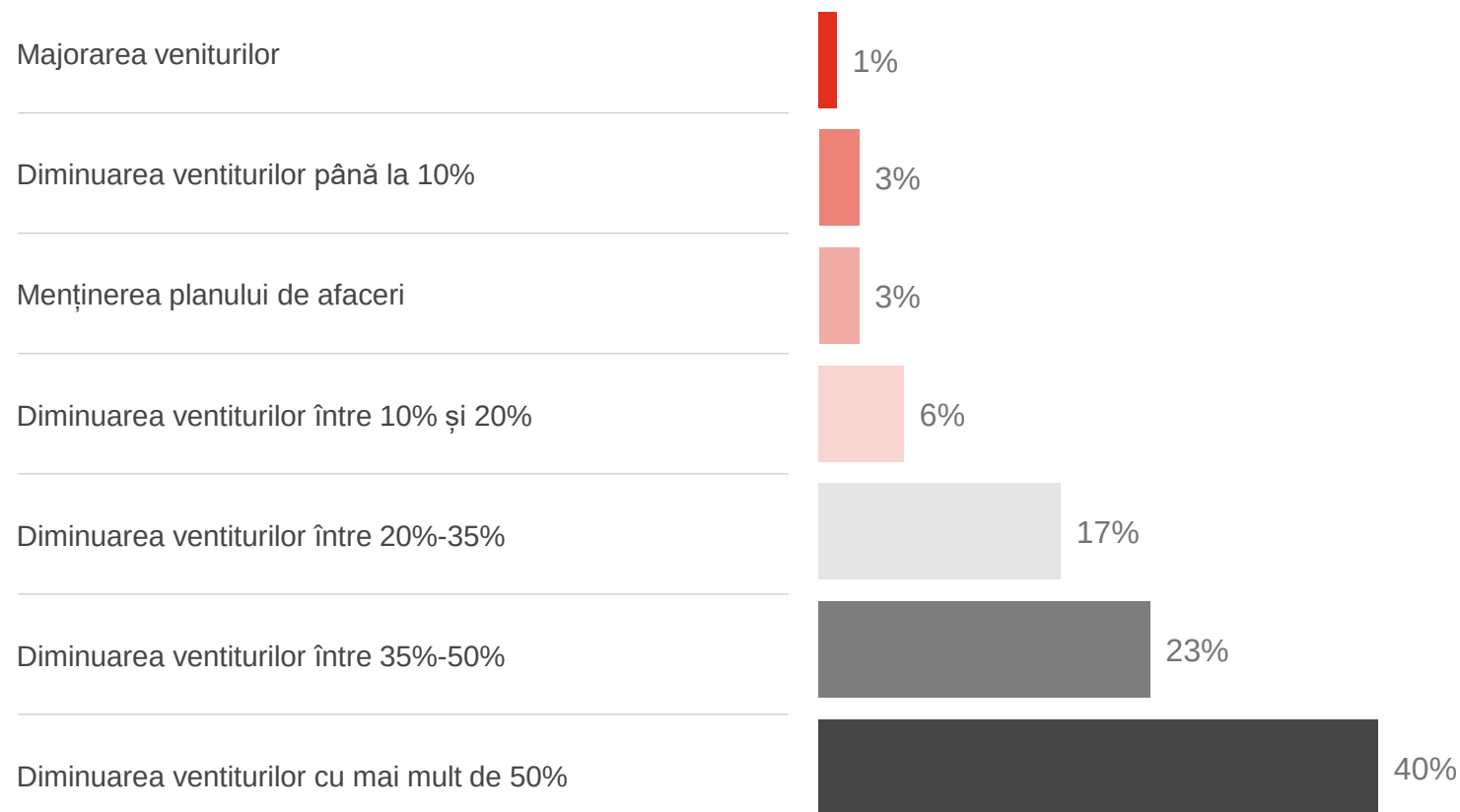

■ – Fără impact   ■ – Impact nesemnificativ   ■ – Impact semnificativ   ■ – Impact absolut

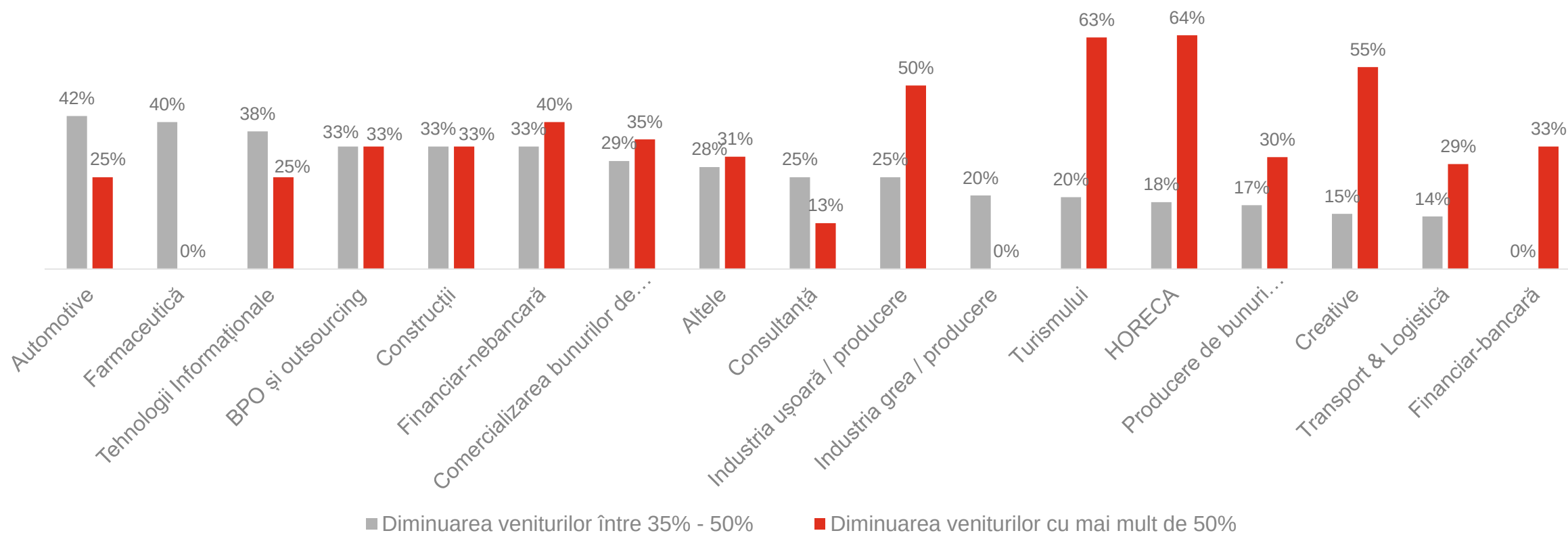
Estimarea veniturilor anului curent în raport cu anul 2019

Mai mult decât 63% dintre respondenți estimează diminuarea veniturilor pentru anul 2020 cu mai mult decât 35% în raport cu anul 2019

Estimarea veniturilor anului 2020

Majoritatea industriilor estimează diminuarea veniturilor anului curent cu peste 35% comparativ cu cele înregistrate în anul 2019

Dezvoltarea unor noi linii de business în următoarele 2 luni

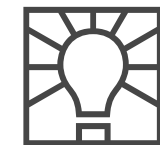
63%

Nu planifică dezvoltarea unor noi linii de business

31%

Planifică intrarea pe piața online

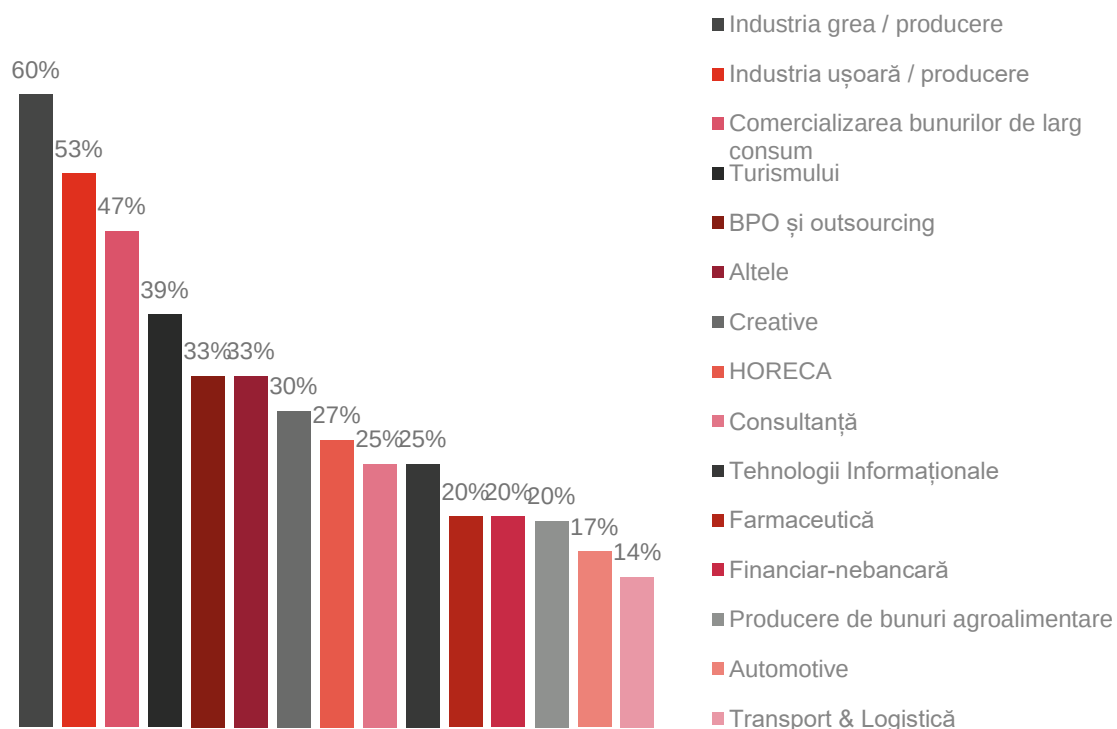

10%

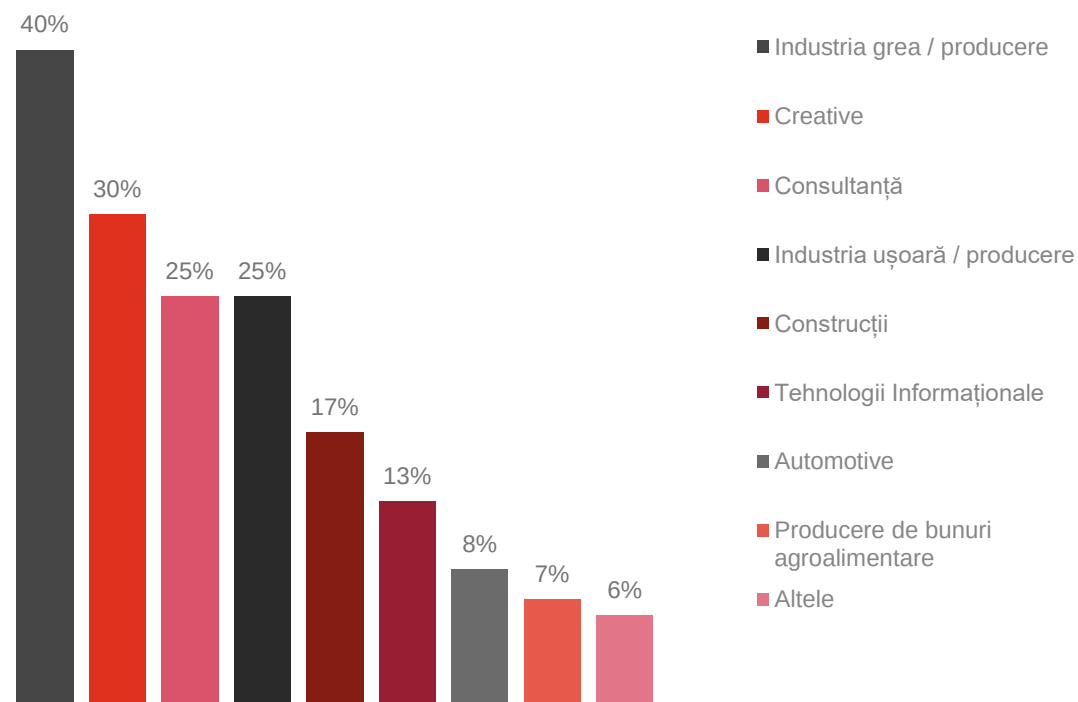
Consideră crearea oportunităților de export

Analiza posibilității dezvoltării unor noi linii de business

Intrarea pe piața online este în focusul companiilor din majoritatea industriilor analizate, pe când crearea oportunităților de export este analizată doar de companii din anumite industrii

Intrarea pe piața online

Crearea oportunităților de export

Măsuri preconizate în vederea abordării impactului economic al pandemiei COVID-19 (1/2)

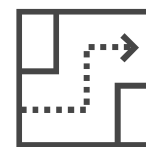
70%

Reducerea costurilor aferente personalului

70%

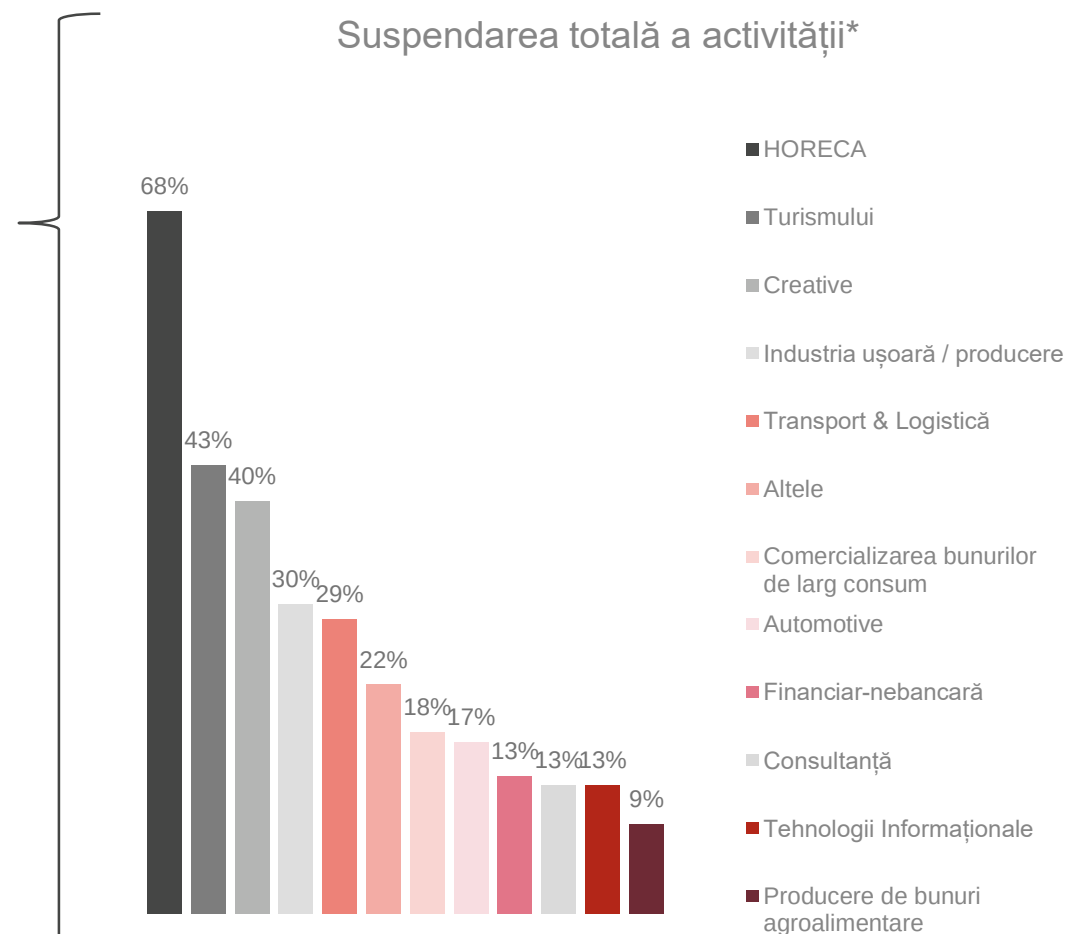
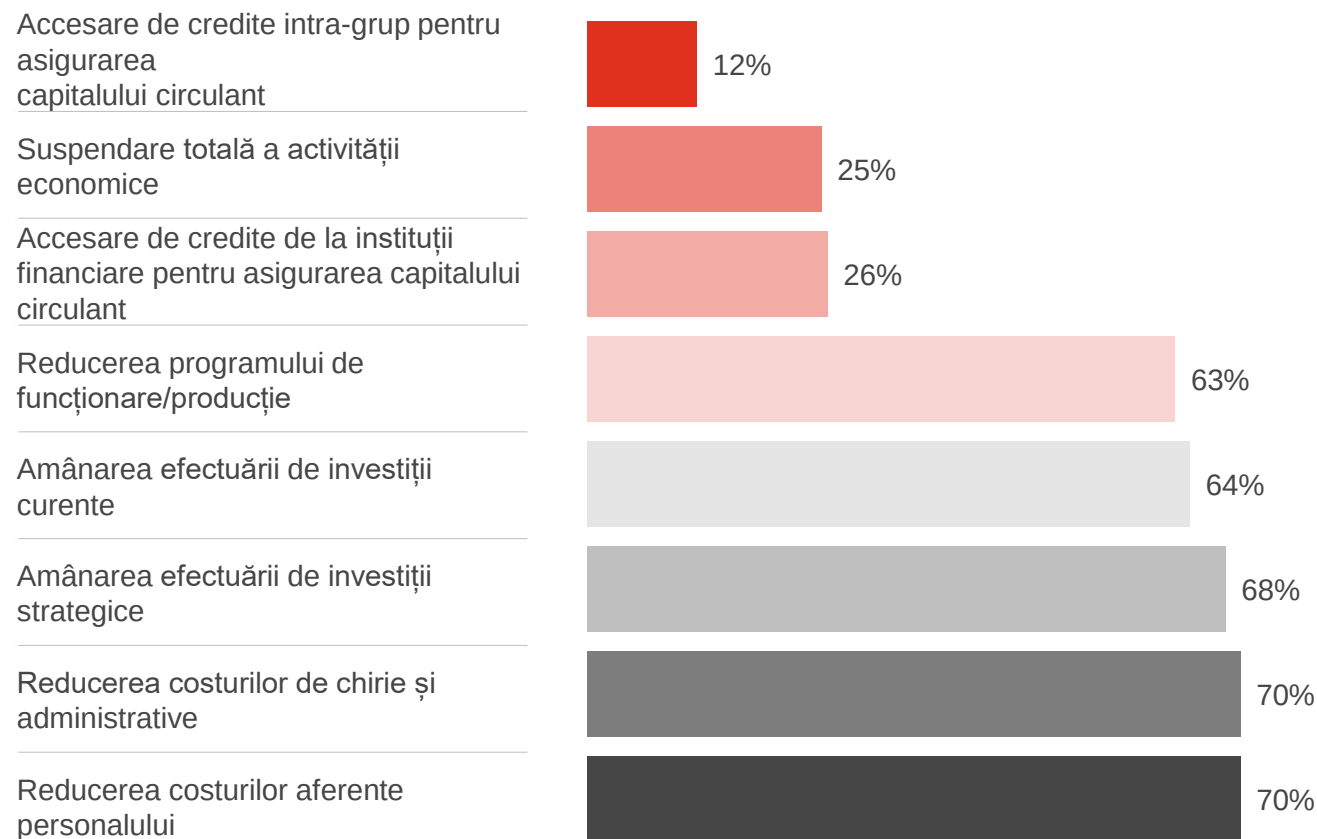
Reducerea costurilor de chirie și administrative

68%

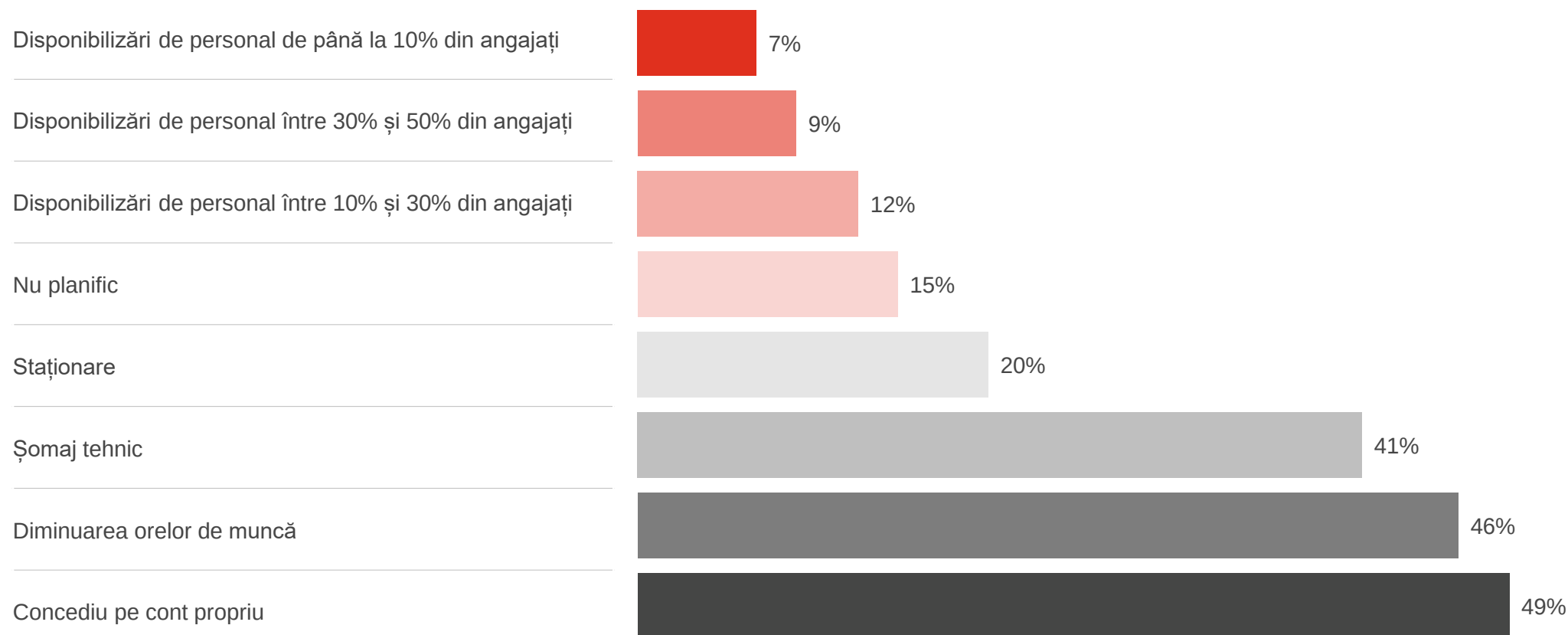
Amânarea efectuării investițiilor strategice

Măsuri preconizate în vederea abordării impactului economic al pandemiei COVID-19 (2/2)

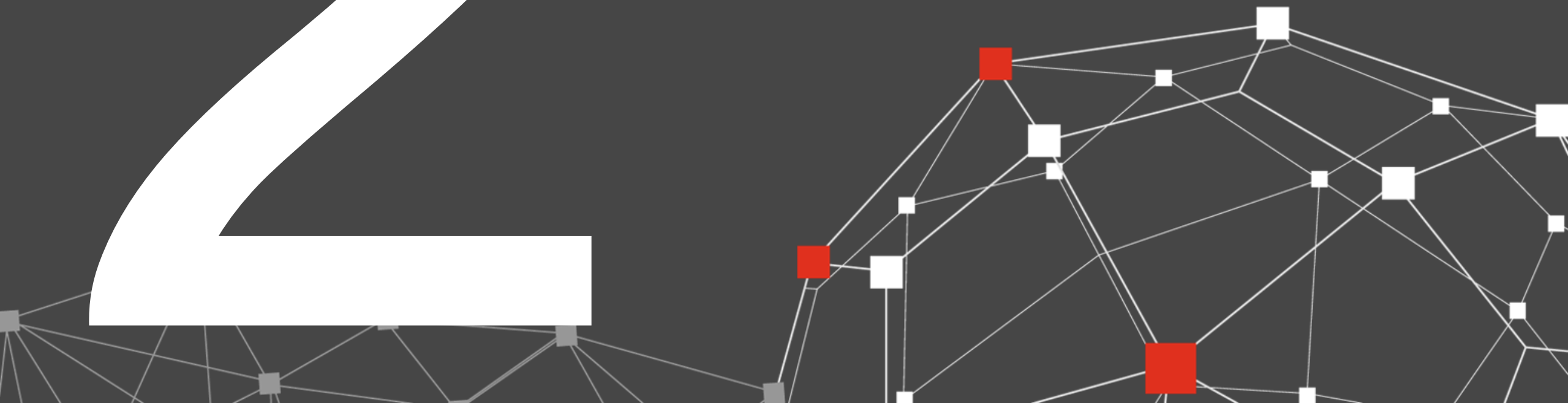
Măsuri prin care companiile planifică diminuarea costurilor de personal

Diminuarea costurilor de personal pentru următoarele 2 luni este planificată să fie efectuată în mare parte prin acordarea concediilor pe cont propriu, diminuarea orelor de muncă sau șomaj tehnic

2

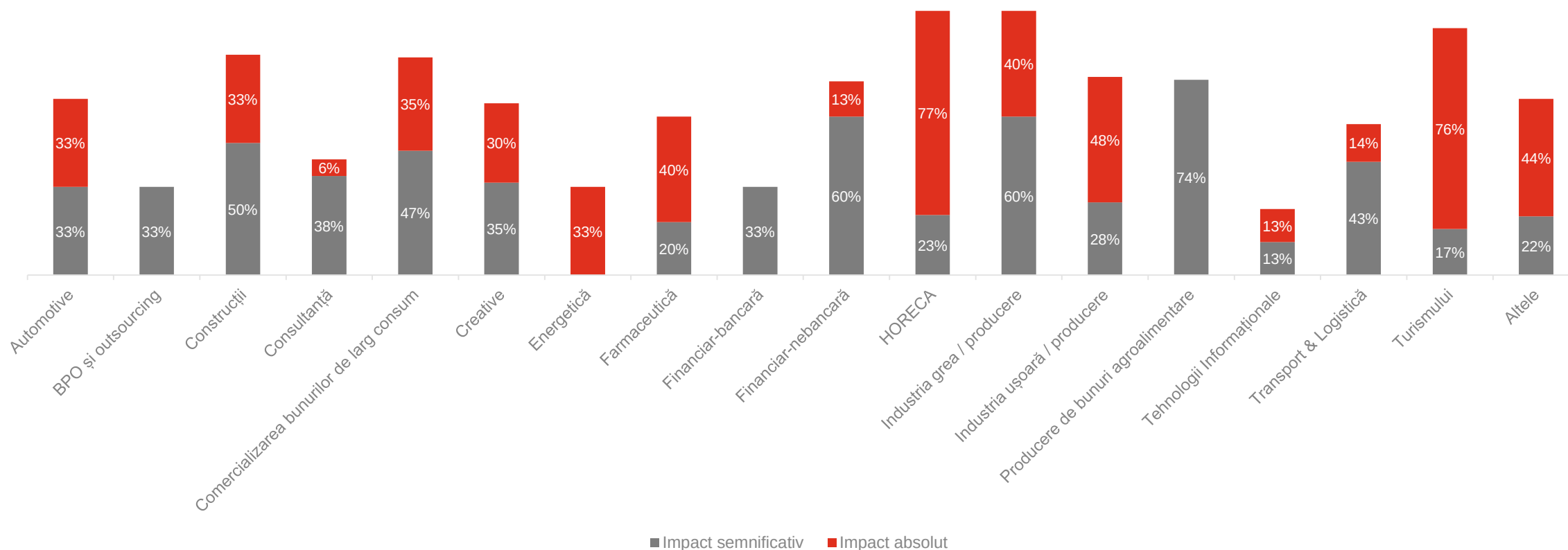
Factori ce afectează
negativ activitatea
industriilor în opinia
respondenților

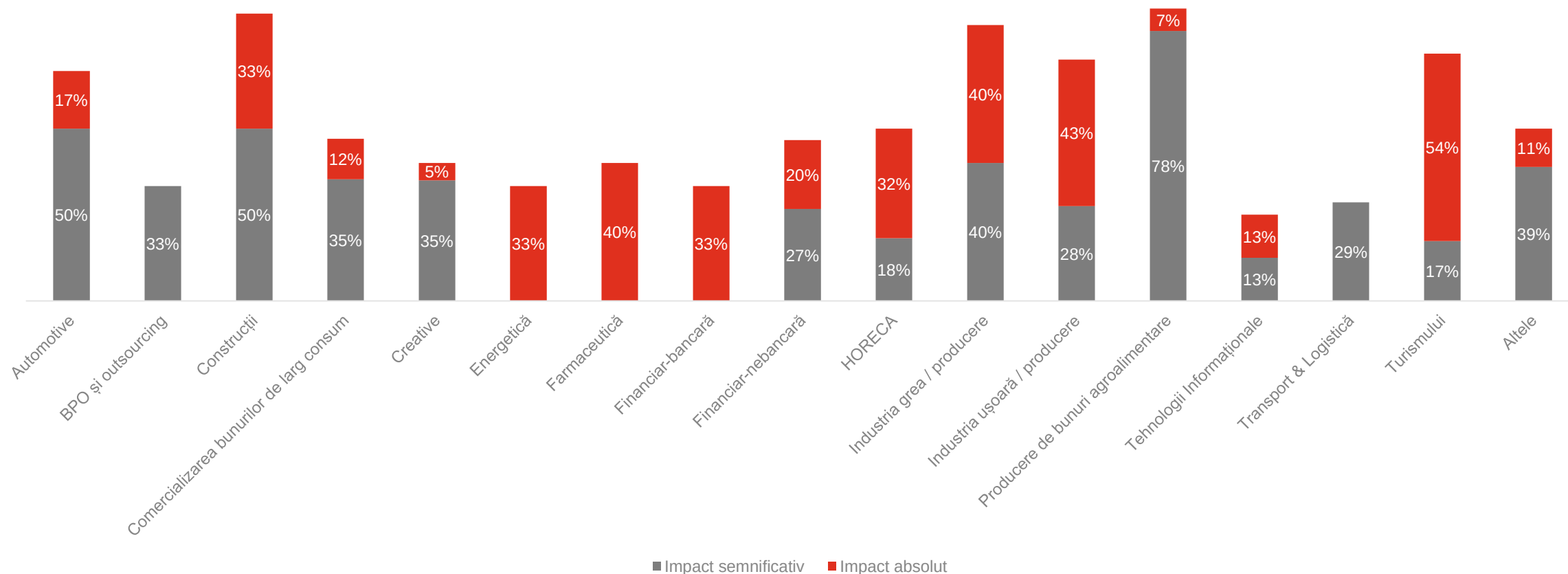
Restricția de desfășurare legală a activității

77% din industria HORECA și 76% din industria turismului estimează că restricția de desfășurare a activității va avea un impact absolut asupra activității acestora

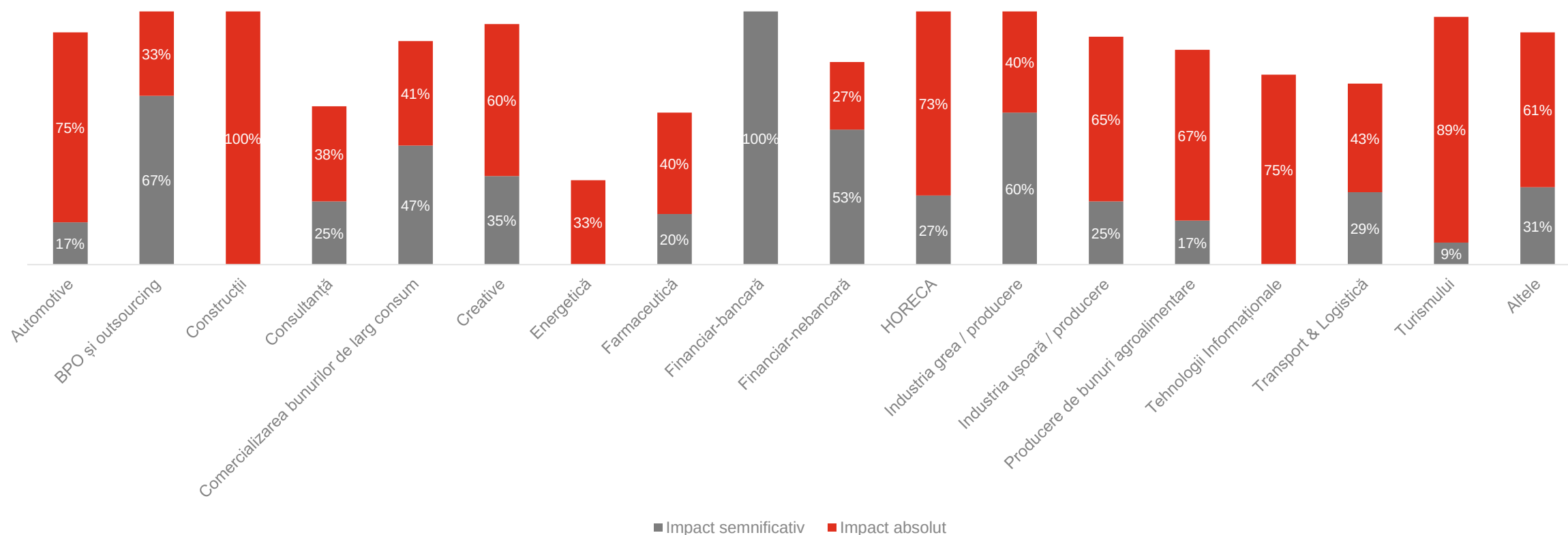
Lipsa materiei prime și / sau perturbații pe lanțul logistic

Peste 80% din industria de producere a bunurilor agroalimentare, industria de construcții și industria grea estimează că lipsa materiei prime va avea un impact semnificativ asupra activității acestora

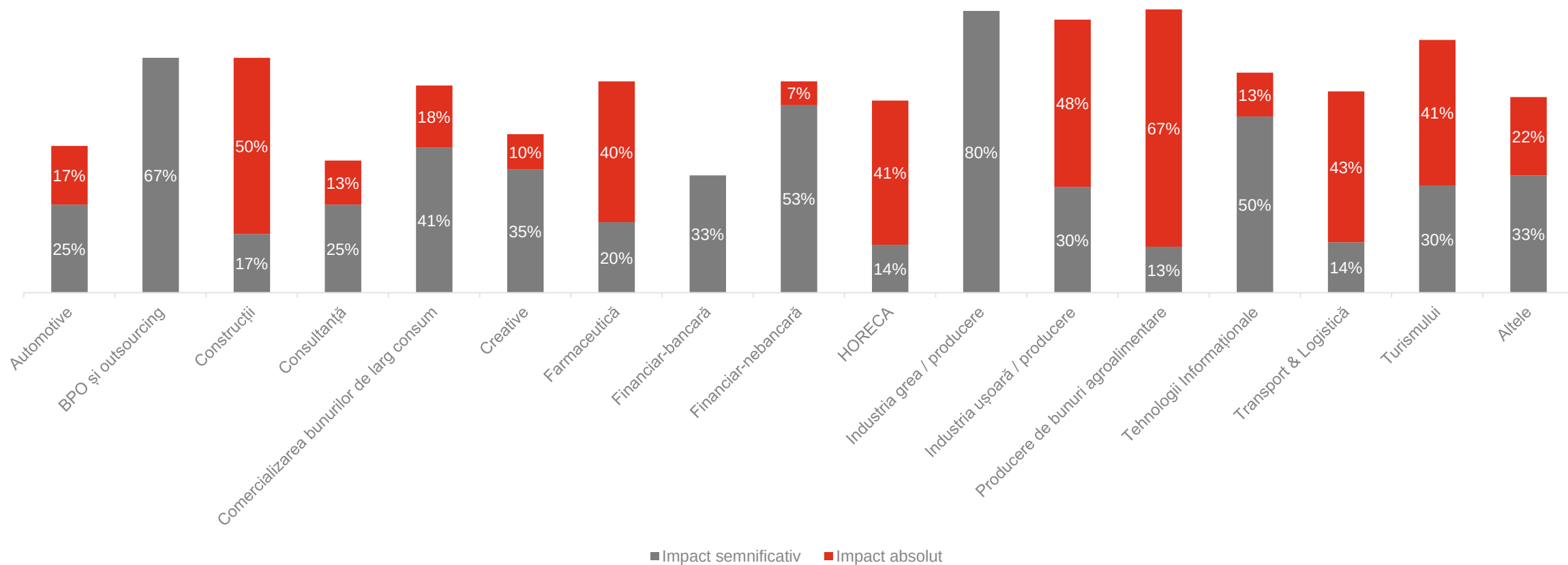
Diminuarea cererii de produse / servicii

Toți respondenții din industria financiar-bancară, BPO și outsourcing, industria grea și din construcții estimează că diminuarea cererii de produse și servicii va avea un impact semnificativ sau absolut asupra activității lor

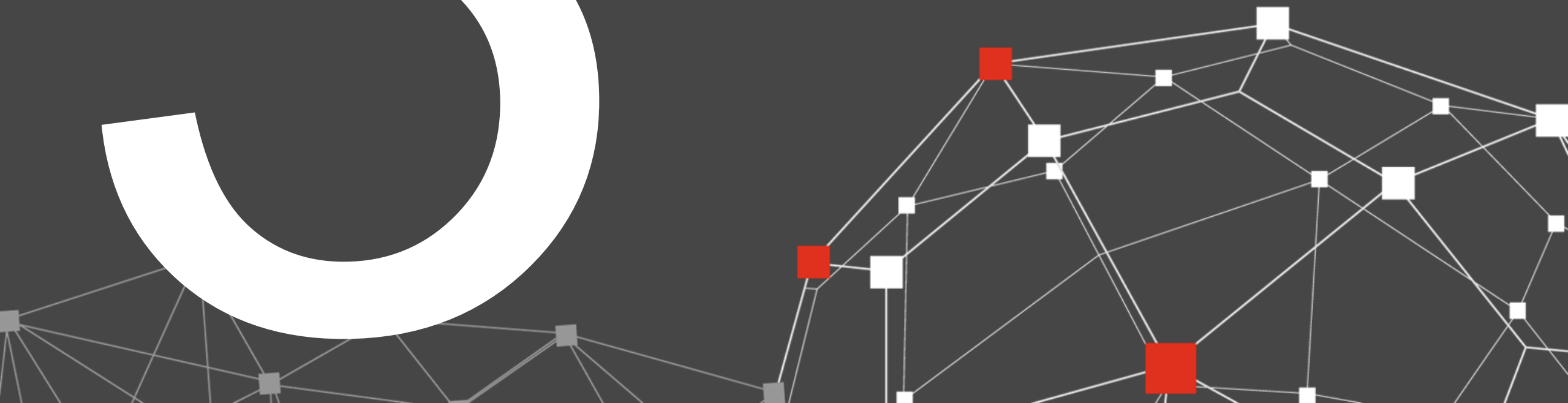
Scăderea productivității angajaților

80% din respondenții din industria grea și din industria de producere a bunurilor agroalimentare estimează că scăderea productivității angajaților va avea un impact semnificativ asupra activității lor

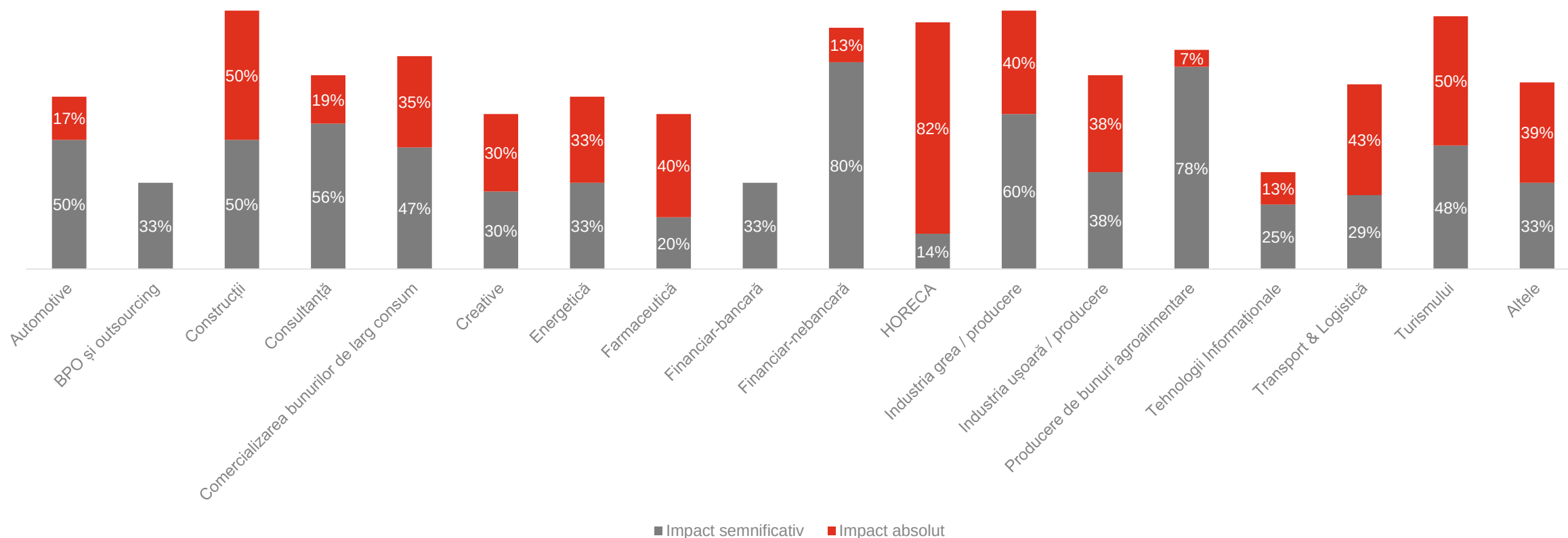
3

Provocări anticipate
de industrii în
următoarele 2-5 luni

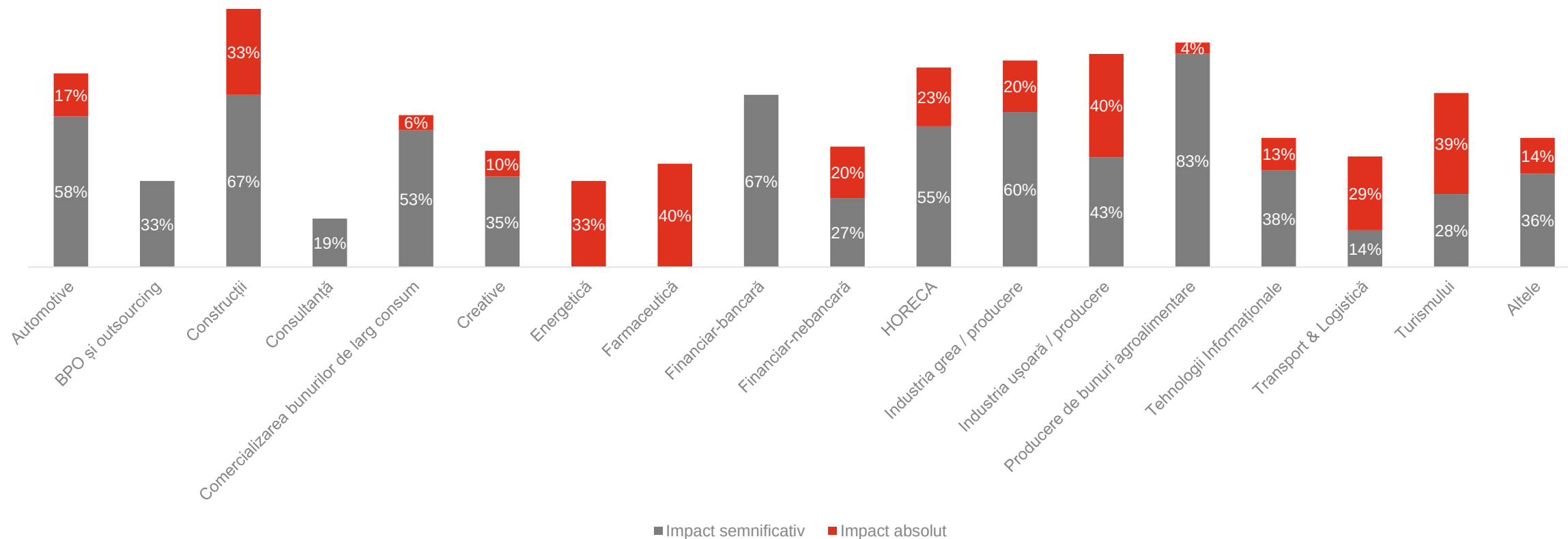
Restricția de desfășurare legală a activității

Aproape toți respondenți din industria de construcții, HORECA, industria grea, industria turismului și industria financiar-nebancară estimează că restricția de desfășurare a activității va avea un impact semnificativ asupra activității acestora în următoarele 2-5 luni

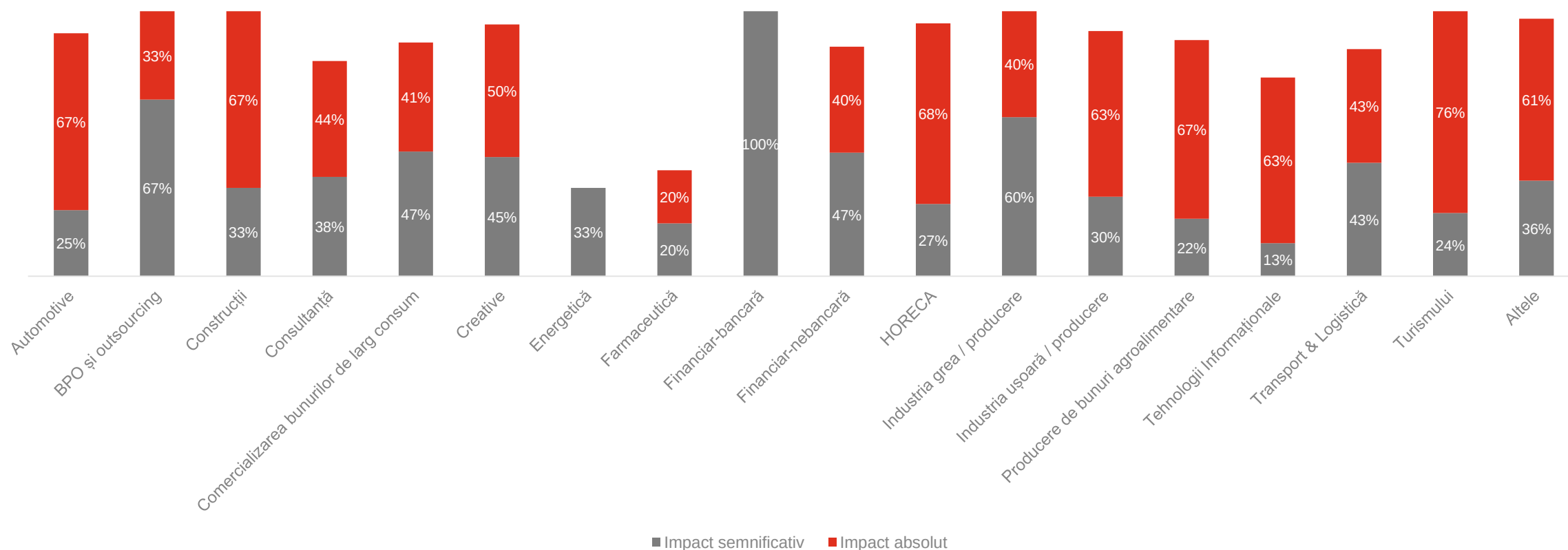
Lipsa materiei prime și / sau perturbații pe lanțul logistic

Respondenți din aproape toate industriile estimează că lipsa materiei prime va avea un impact mai semnificativ asupra activității lor în următoarele 2-5 luni, decât la momentul actual

Diminuarea cererii de produse / servicii

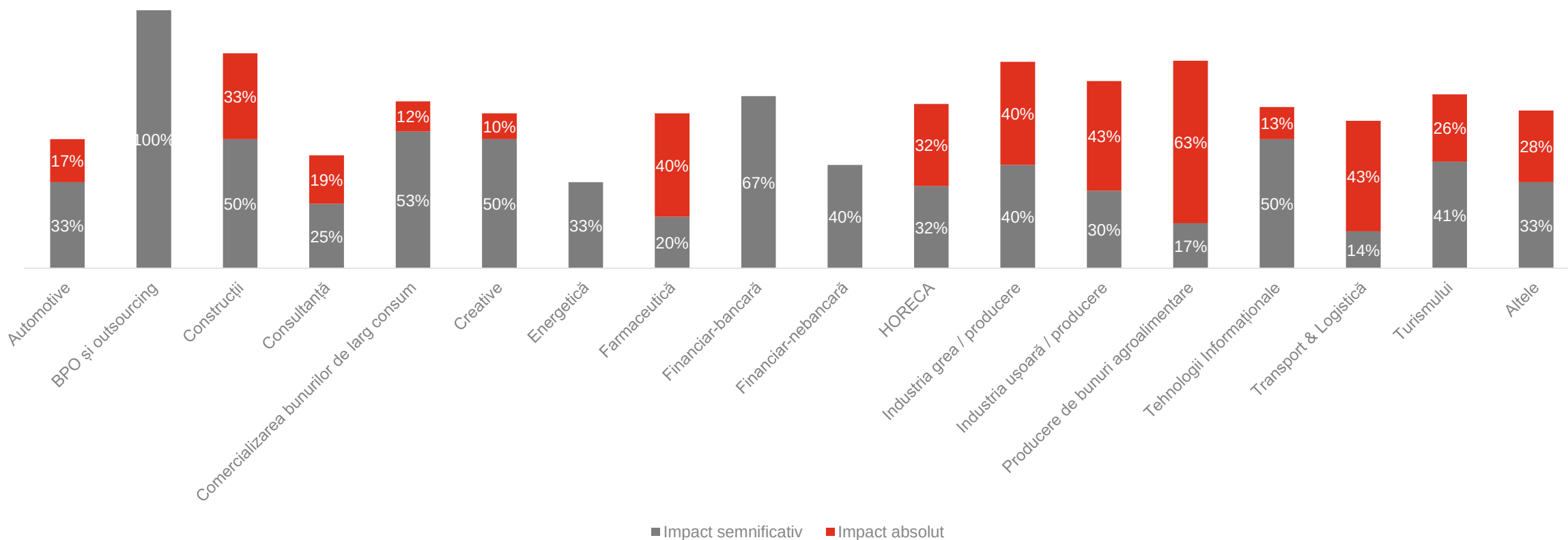
Aproape toți estimează menținerea impactului negativ semnificativ asupra activității lor legat de diminuarea cererii de produse și servicii în perioada imediat următoare de 2-5 luni, cele mai afectate industrii fiind industria financiar-bancară, BPO și outsourcing, industria grea și din construcții, precum și industria turismului

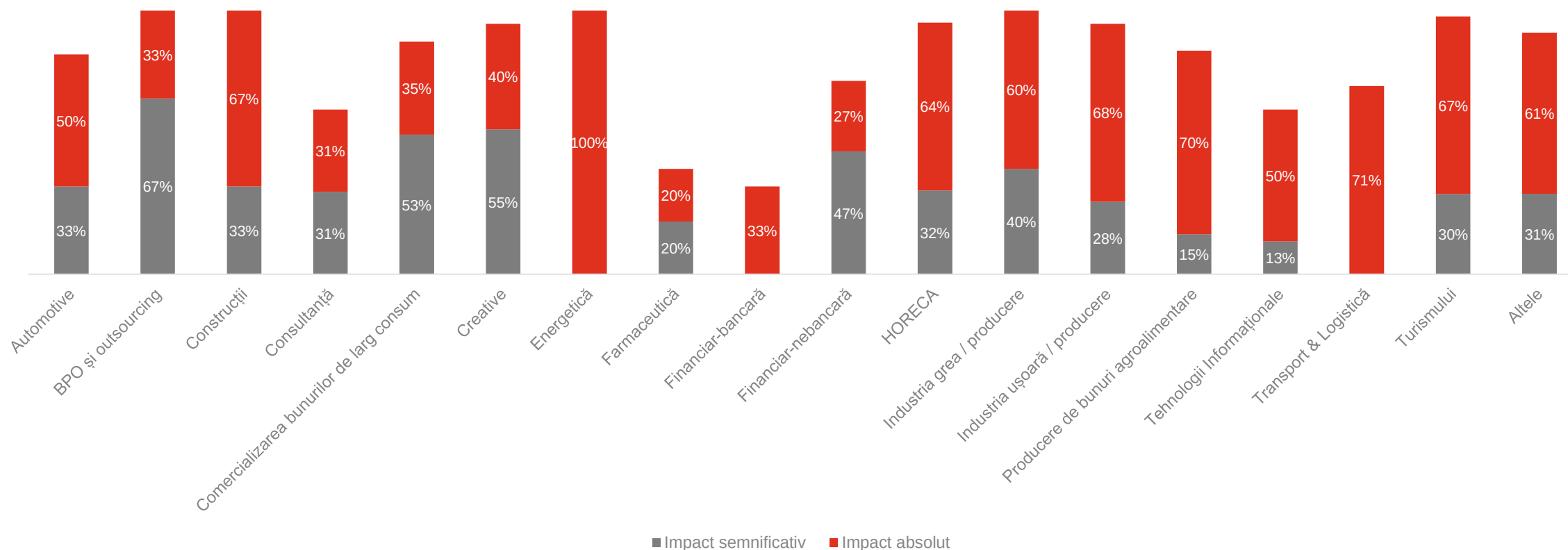
Scăderea productivității angajaților

Toți respondenții din industria BPO și outsourcing estimează că în următoarele 2-5 luni scăderea productivității angajaților va avea un impact semnificativ asupra activității lor

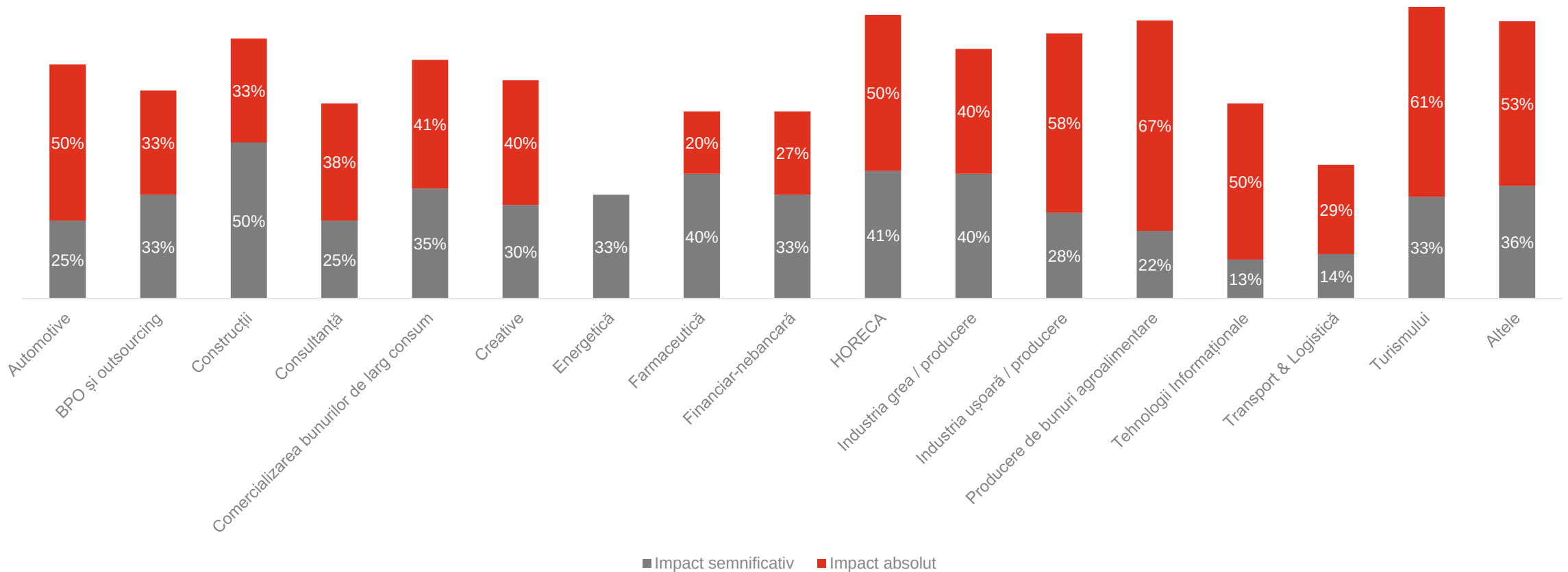
Deficit de capital circulant

Toți respondenții din industria energetică, industria de BPO și outsourcing, industria grea și din construcții estimează că în următoarele 2-5 luni deficit de capital circulant va avea un impact negativ semnificativ asupra activității lor

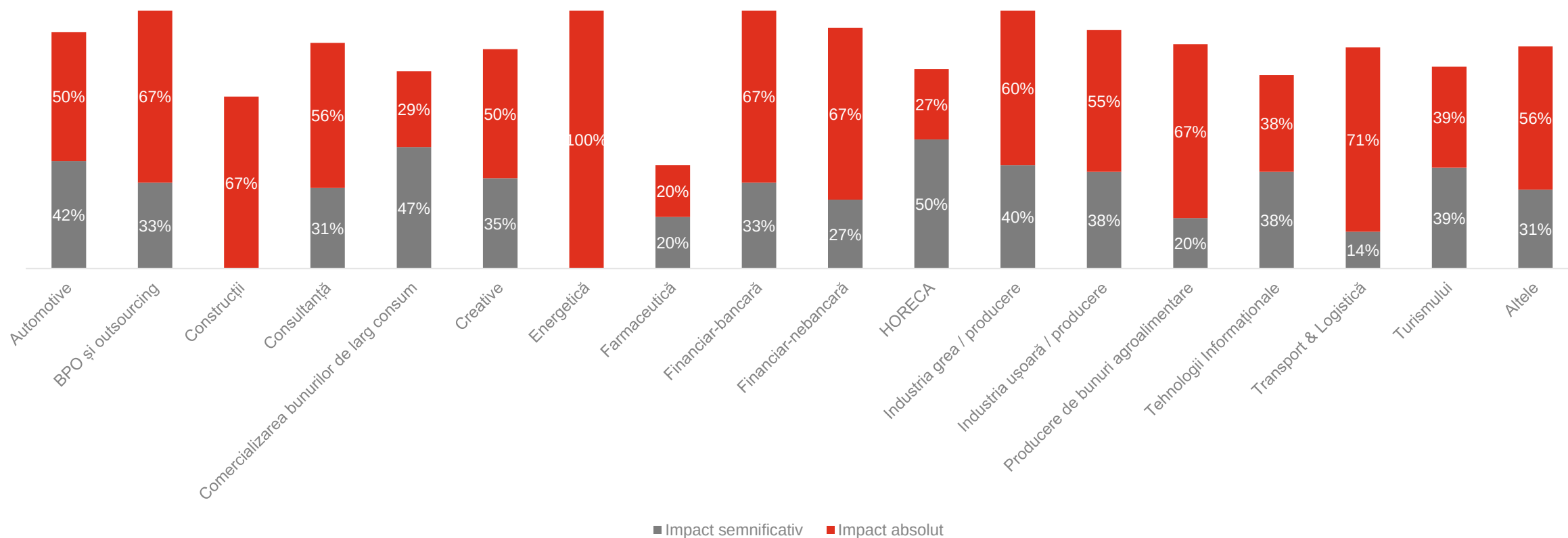
Mentținerea angajaților

Peste 90% din industria HORECA, industria de producere de bunuri agroalimentare și din industria turismului consideră că menținerea angajaților va fi o provocare cu impact semnificativ în următoarele 2-5 luni

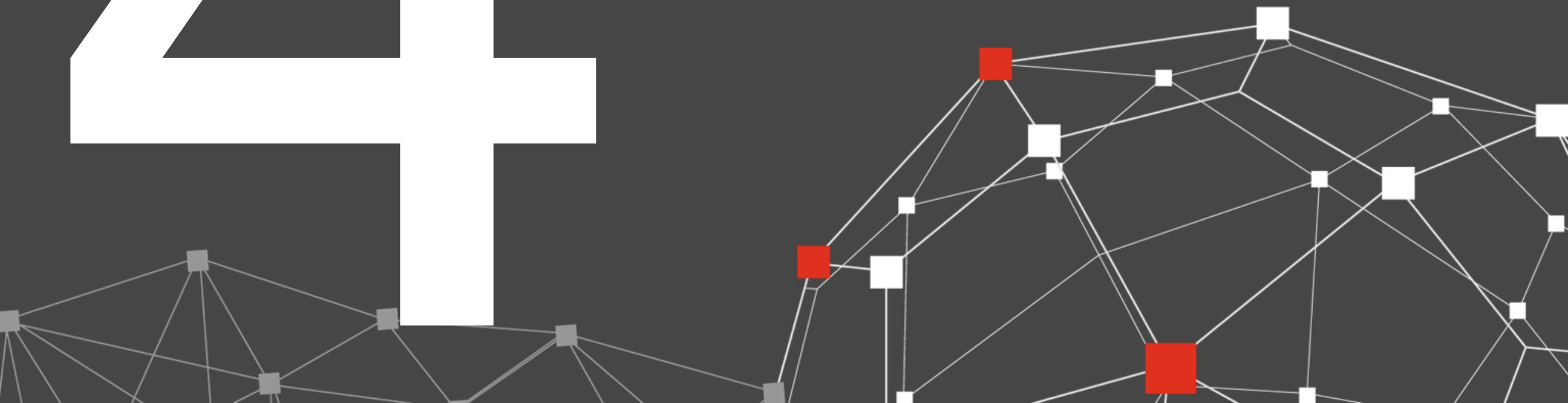
Întârzieri la încasarea facturilor emise

Toți respondenții din industria energetică, industria de BPO și outsourcing, industria grea și din industria financiar-bancară estimează că în următoarele 2-5 luni se vor confrunta cu întârzieri la încasarea facturilor emise

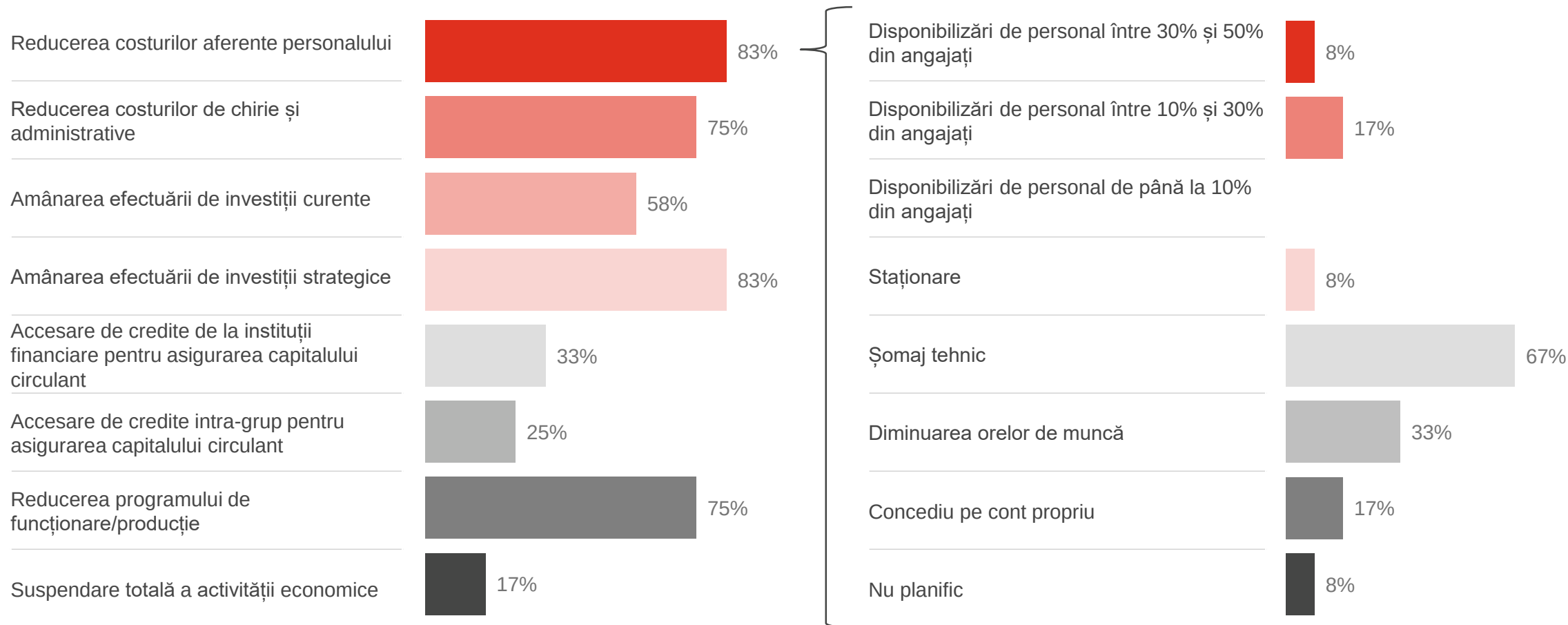
4

Măsuri preconizate de
companiile respondente
în vederea abordării
impactului economic al
pandemiei COVID-19

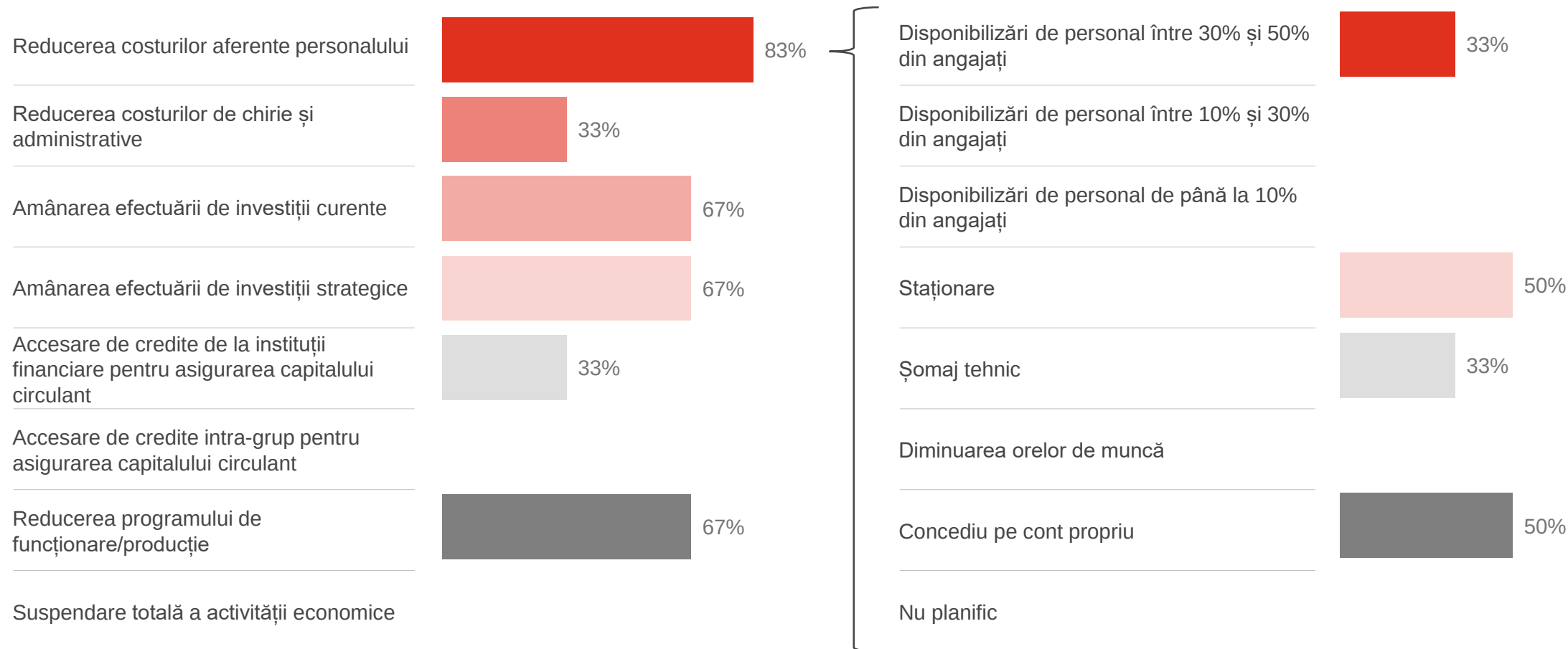
Industria automotivă

Măsurile de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

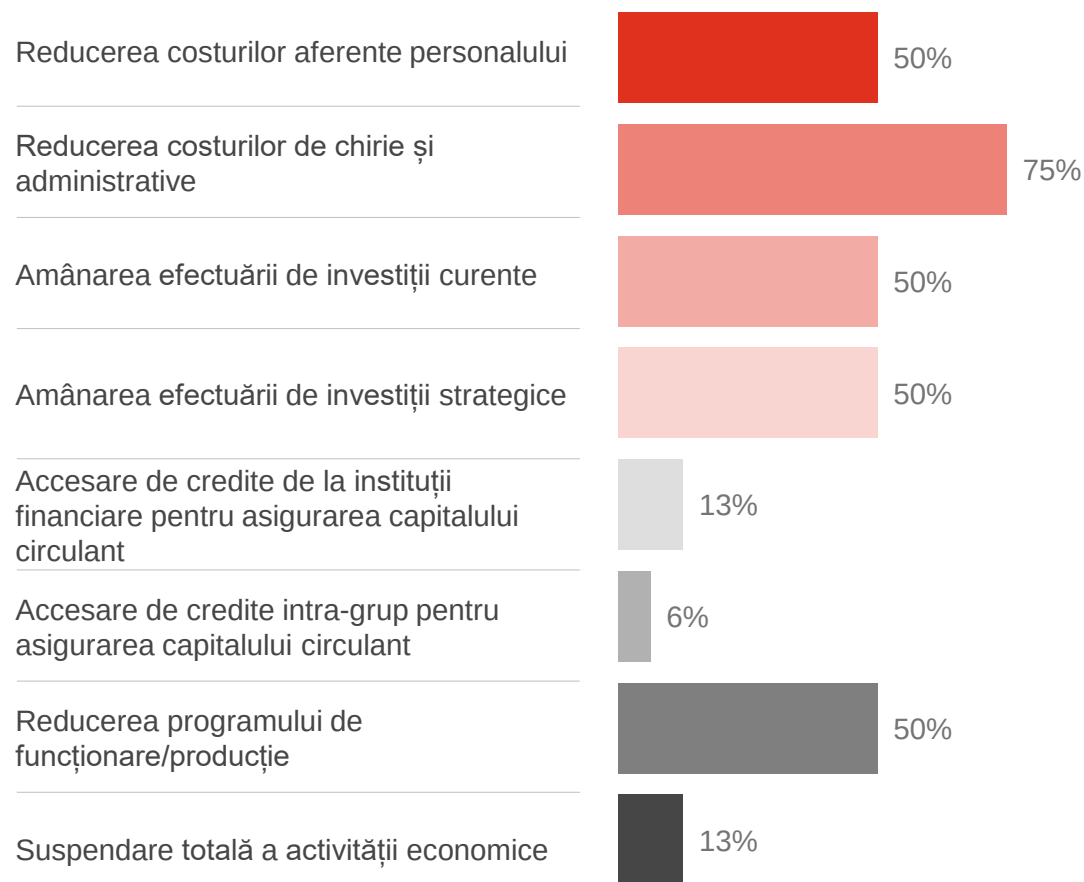
Industria construcțiilor

Măsuri de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

Industria de consultanță

Măsuri de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

Disponibilizări de personal între 30% și 50% din angajați

Disponibilizări de personal între 10% și 30% din angajați

Disponibilizări de personal de până la 10% din angajați

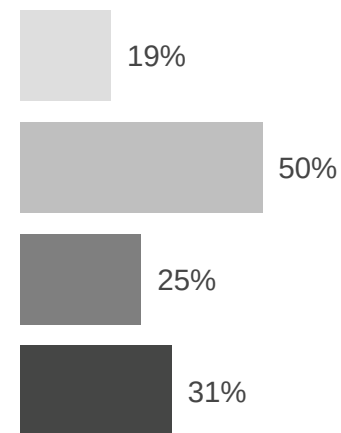
Staționare

Șomaj tehnic

Diminuarea orelor de muncă

Concediu pe cont propriu

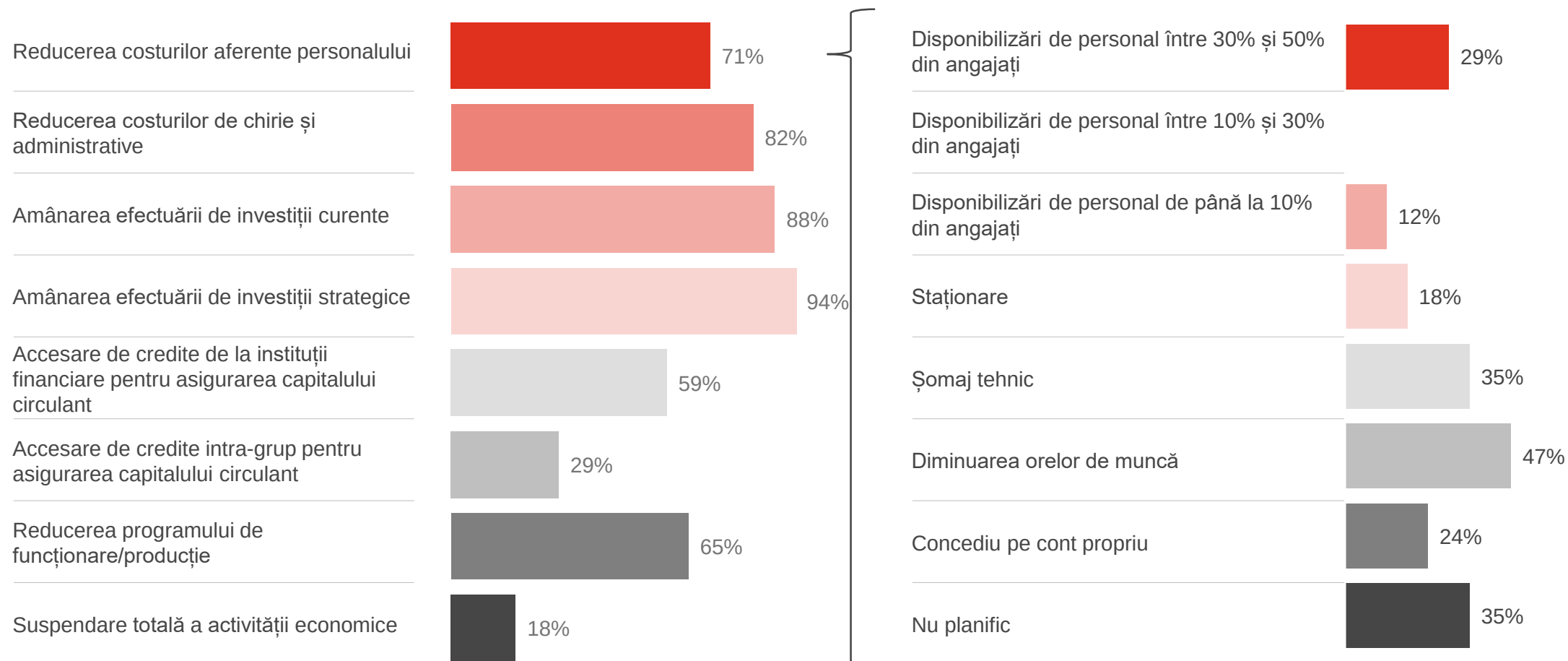
Nu planific

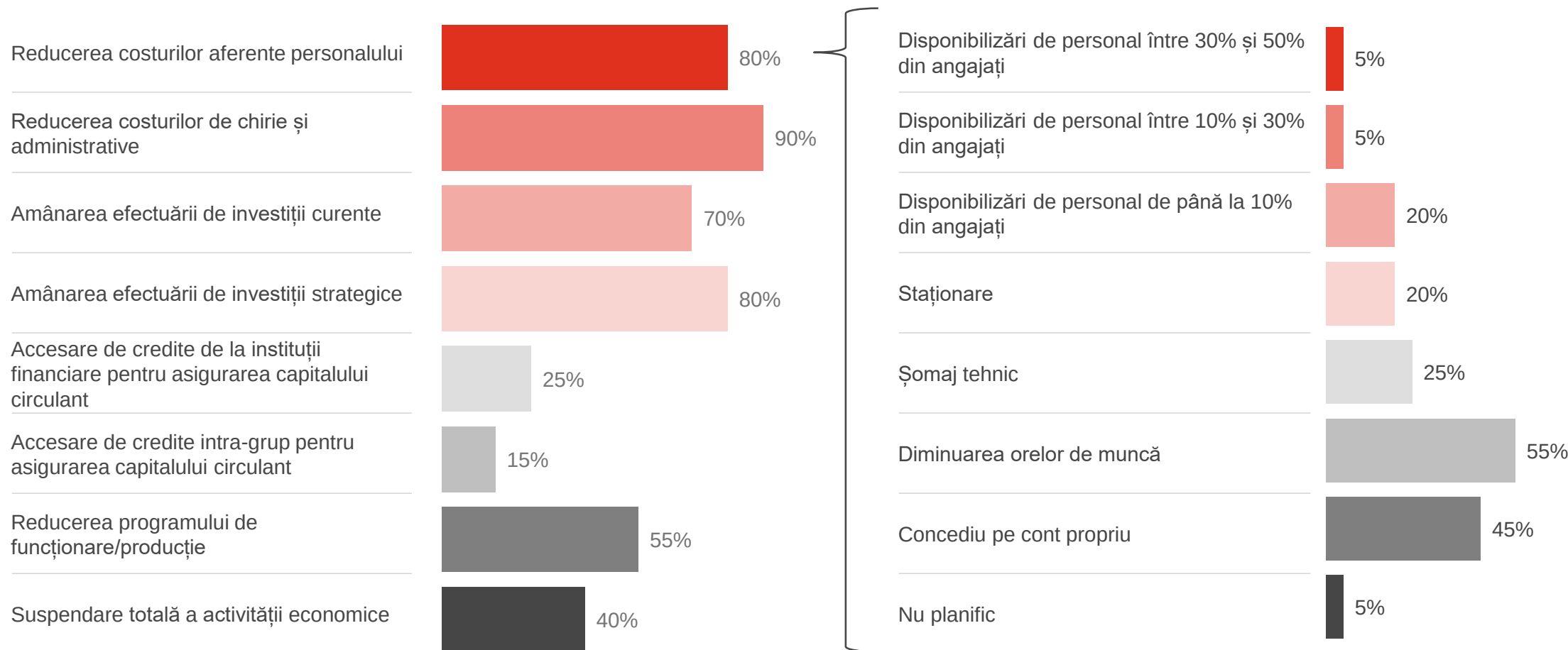
Industria de comercializare a bunurilor de larg consum

Măsuri de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

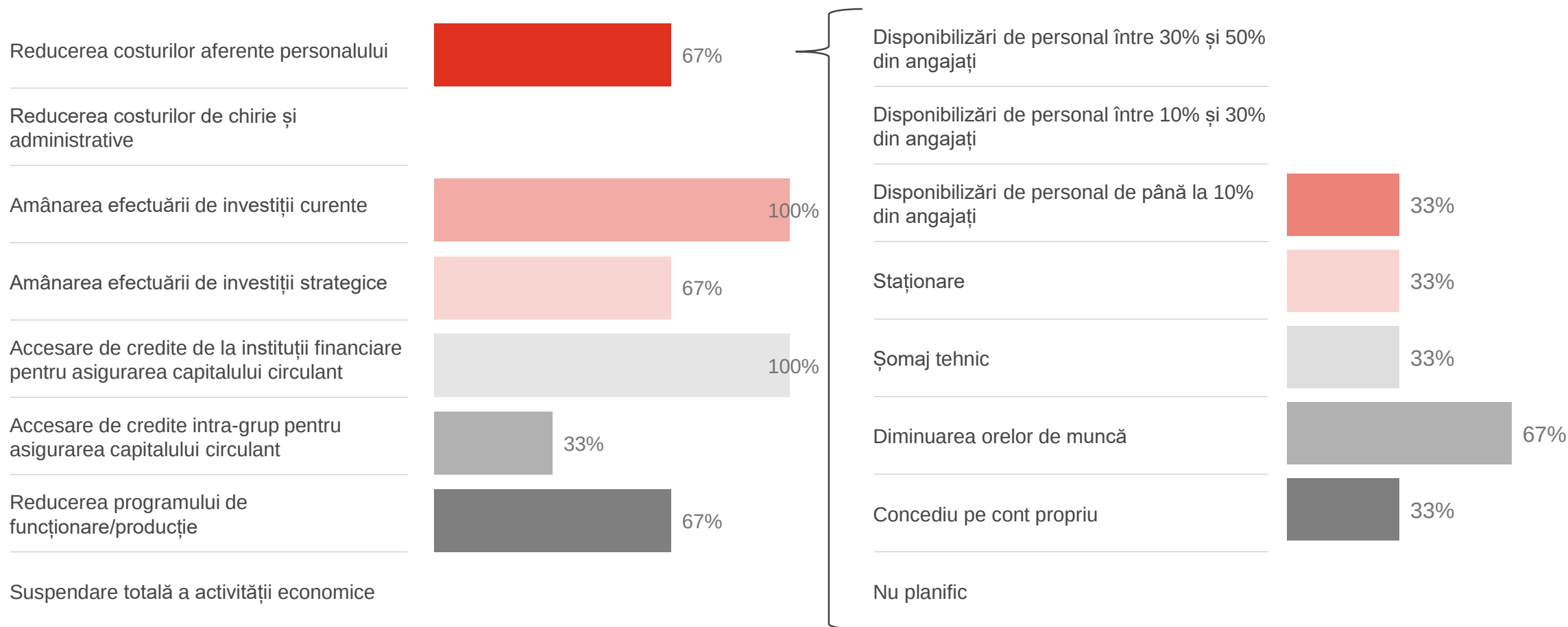
Industria creativă

Măsurile de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

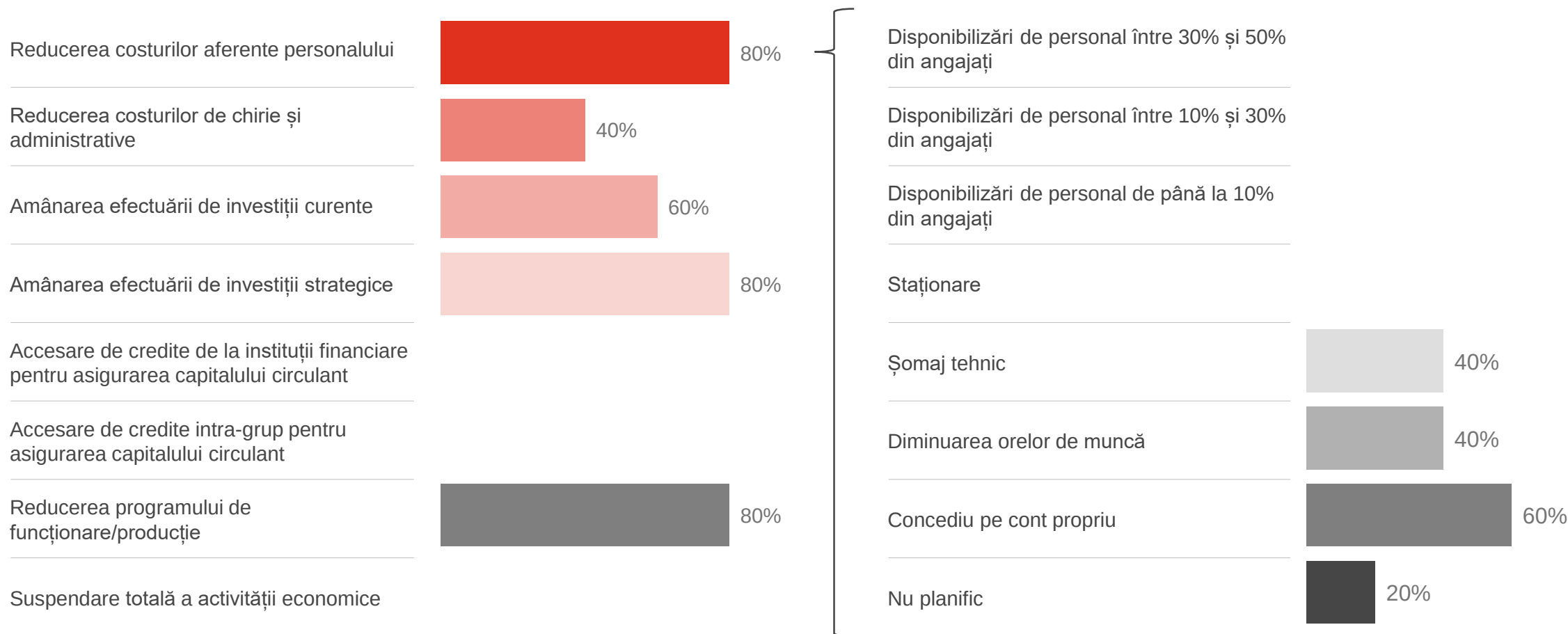
Industria energetică

Măsuri de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

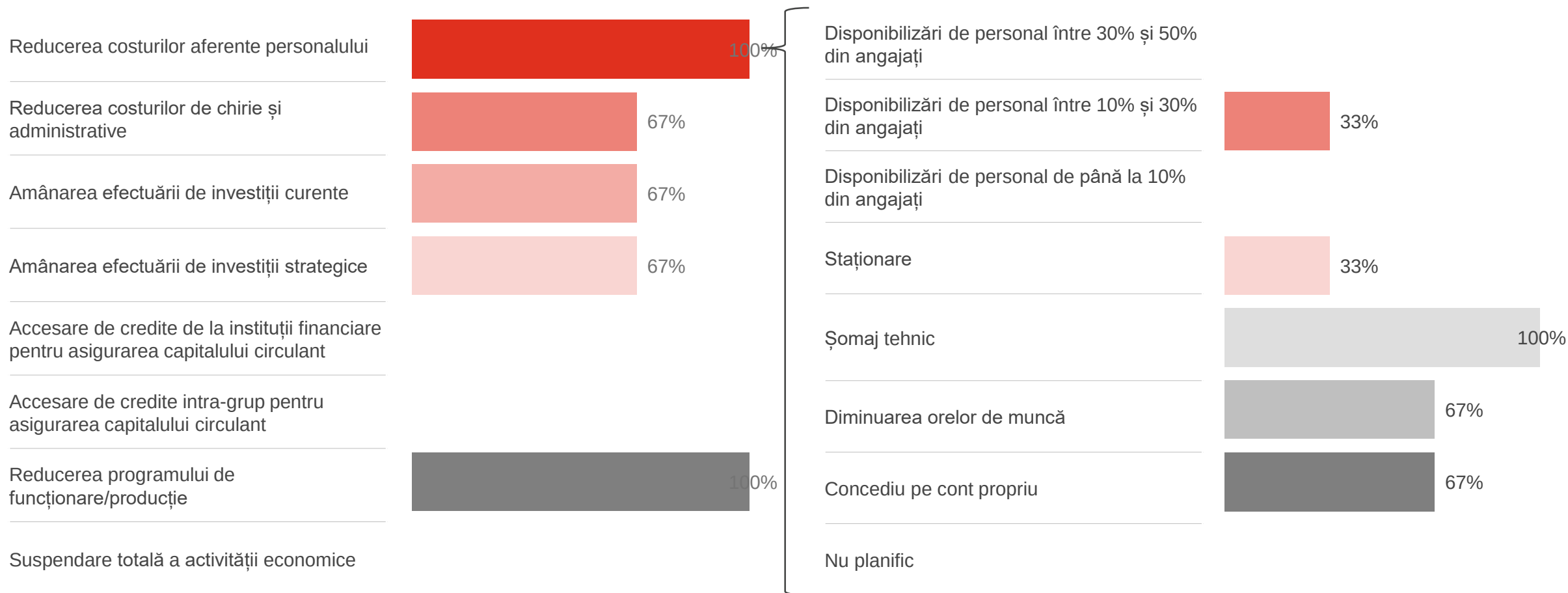
Industria farmaceutică

Măsuri de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

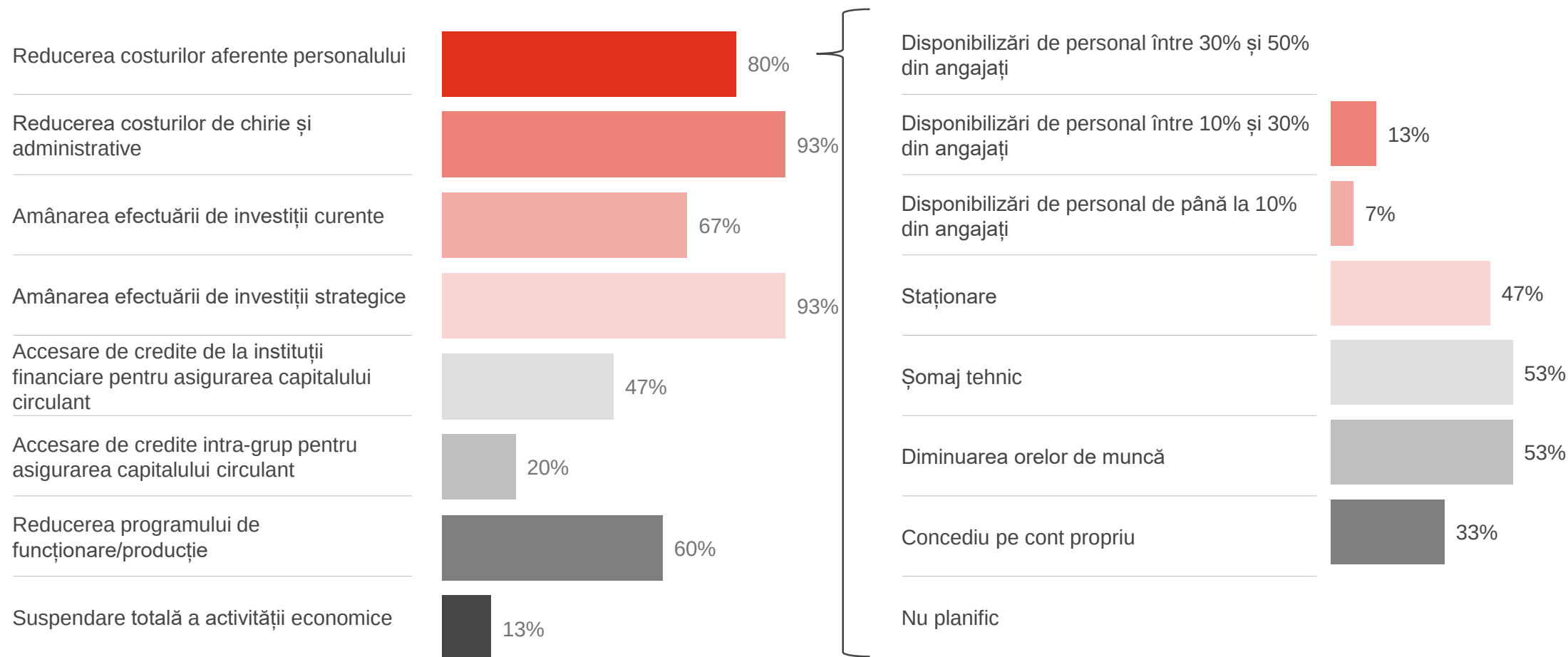
Industria financiar-bancară

Măsuri de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

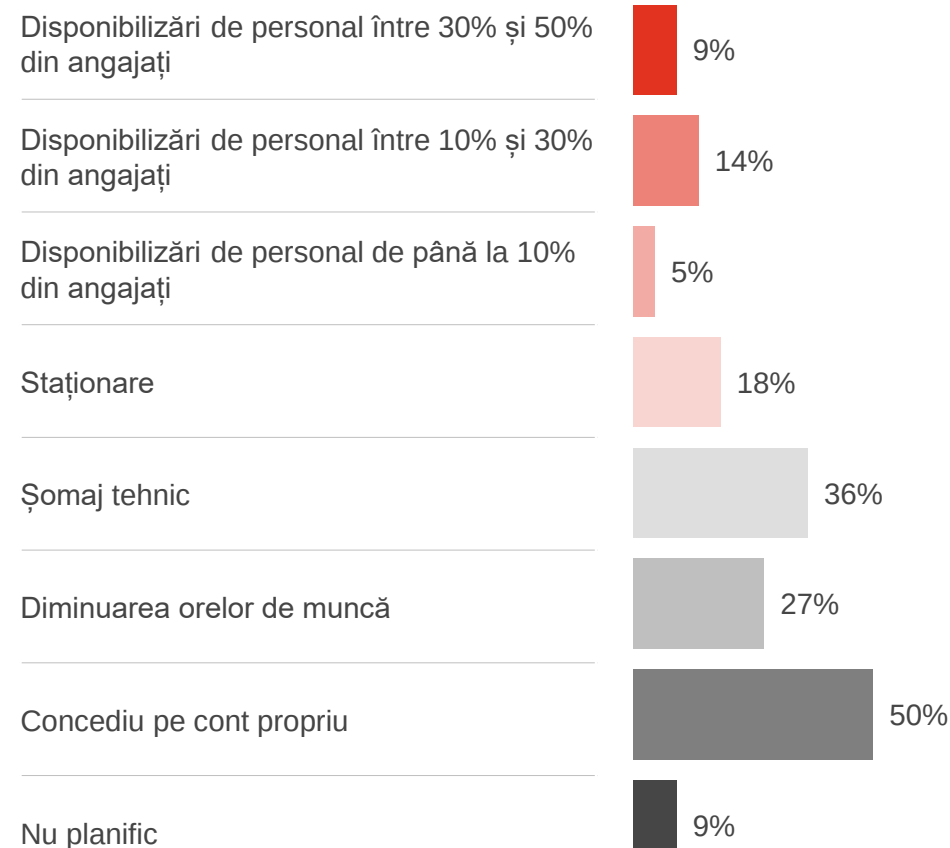
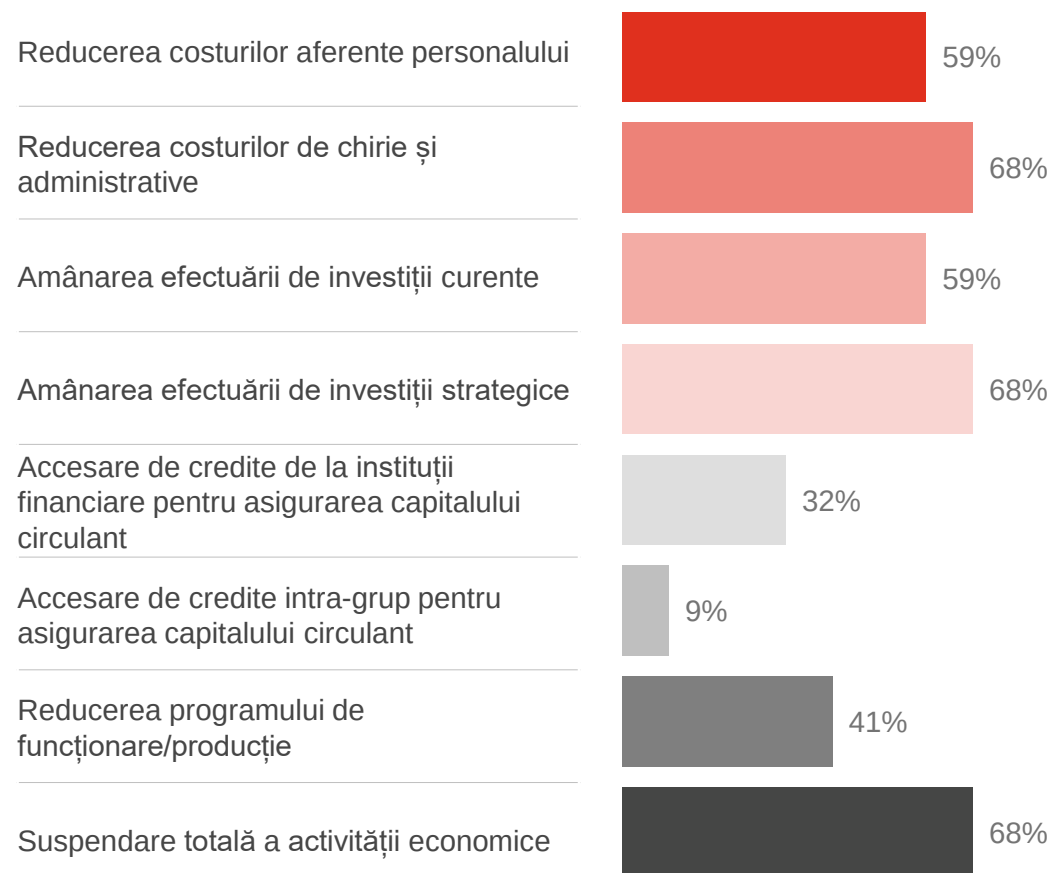
Industria financiar-nebancară

Măsurile de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

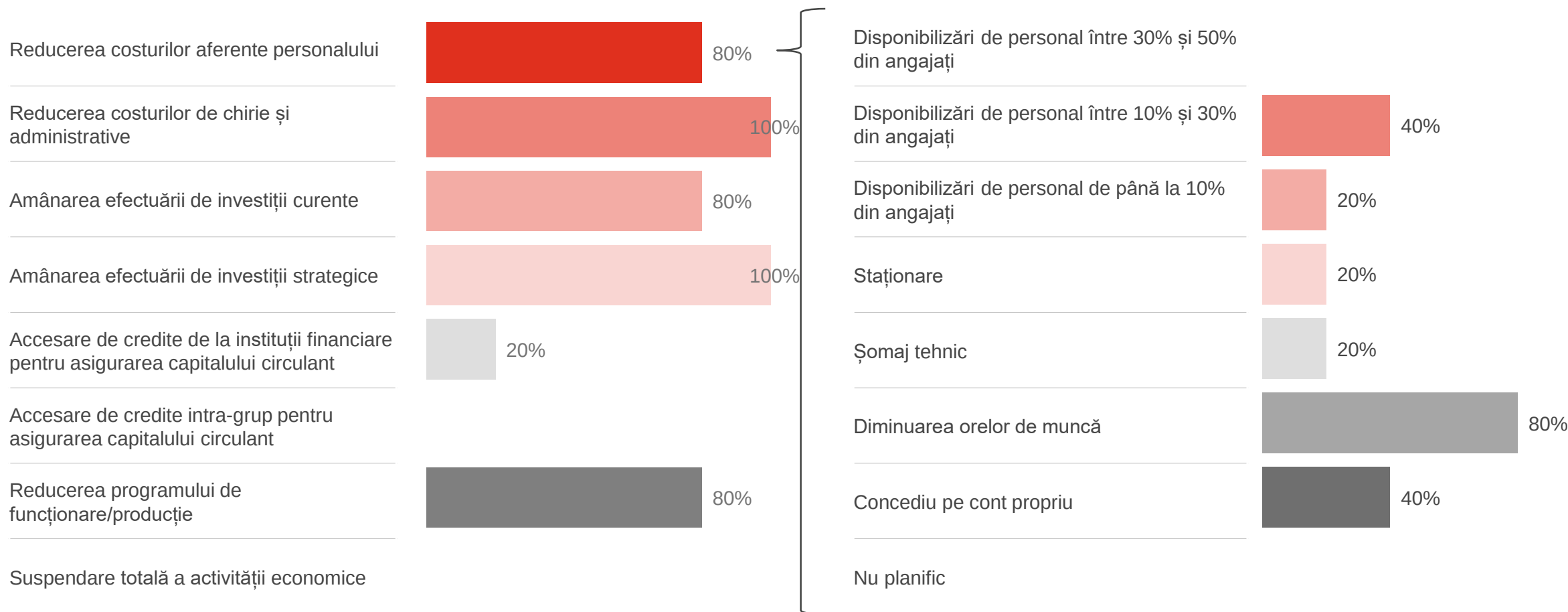
Industria HORECA

Măsurile de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

Industria grea / producere

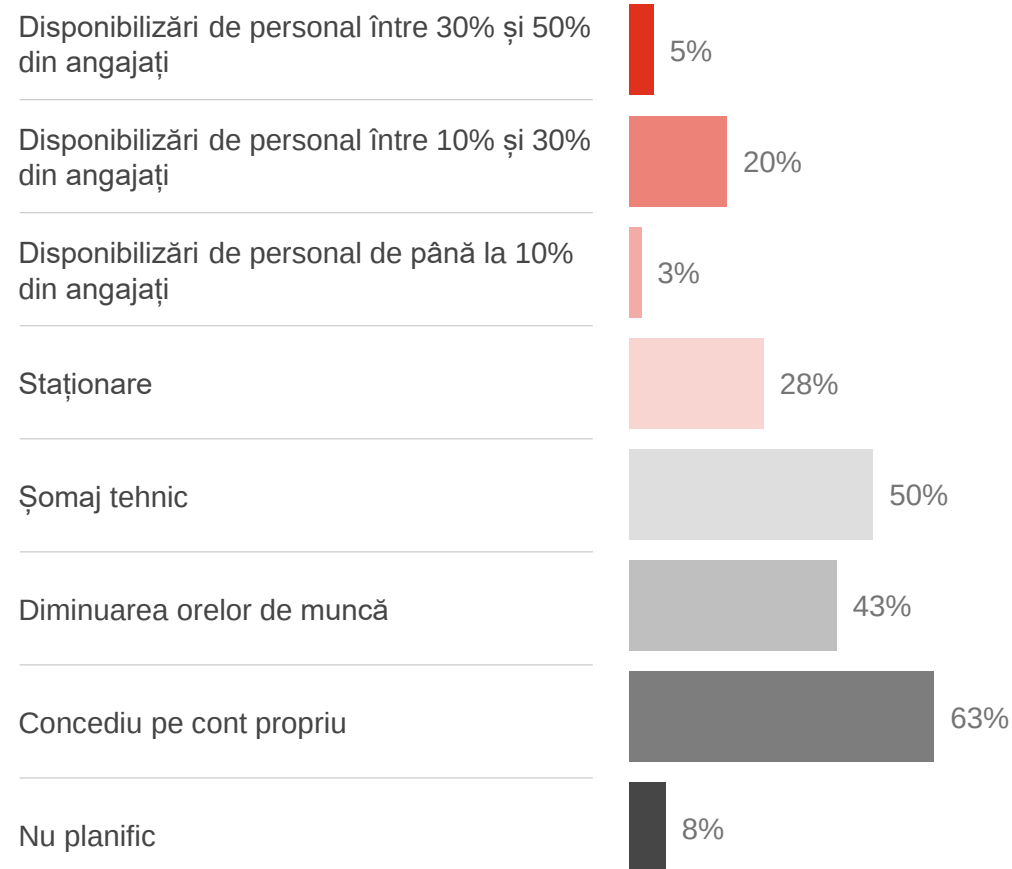
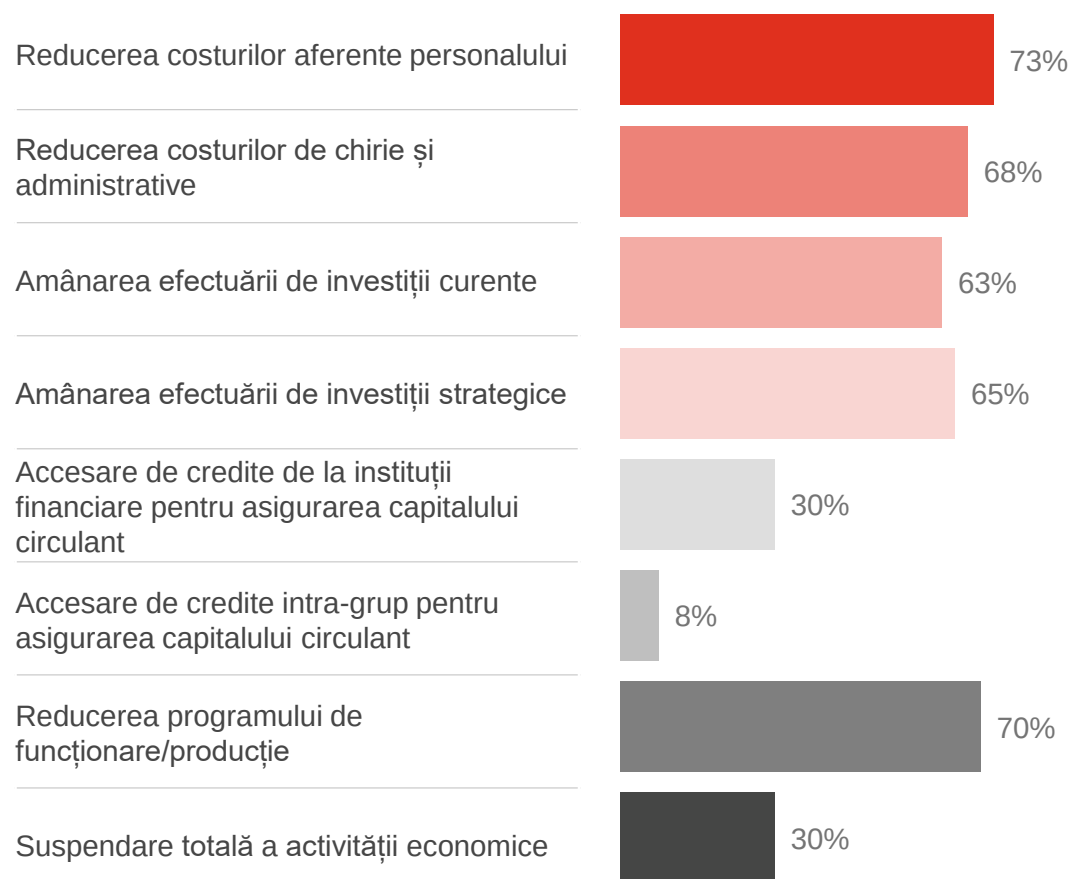
Măsuri de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

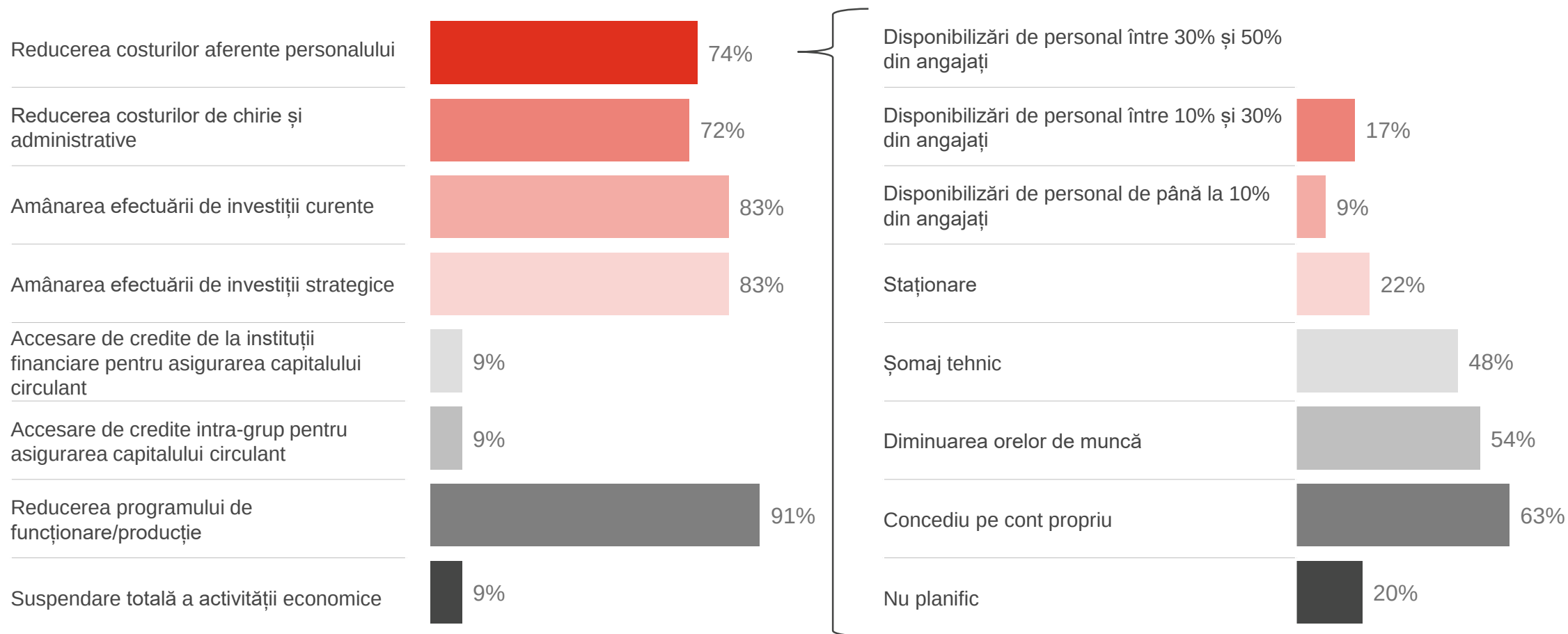
Industria ușoară / producere

Măsuri de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

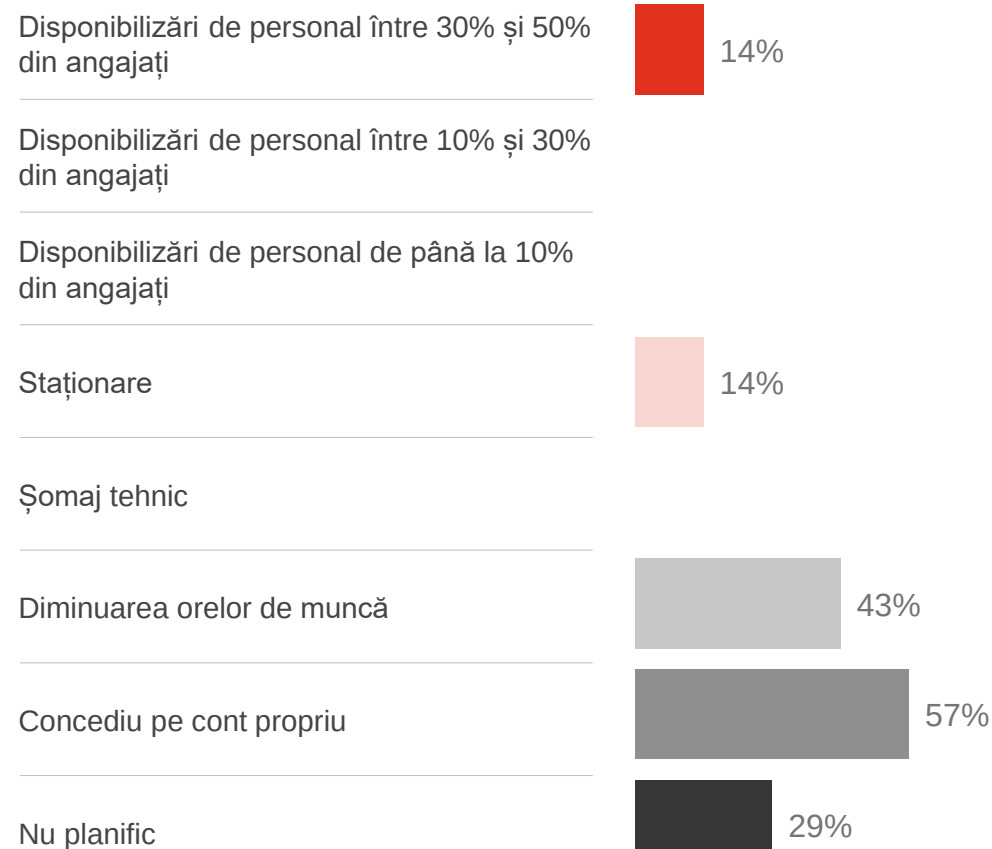
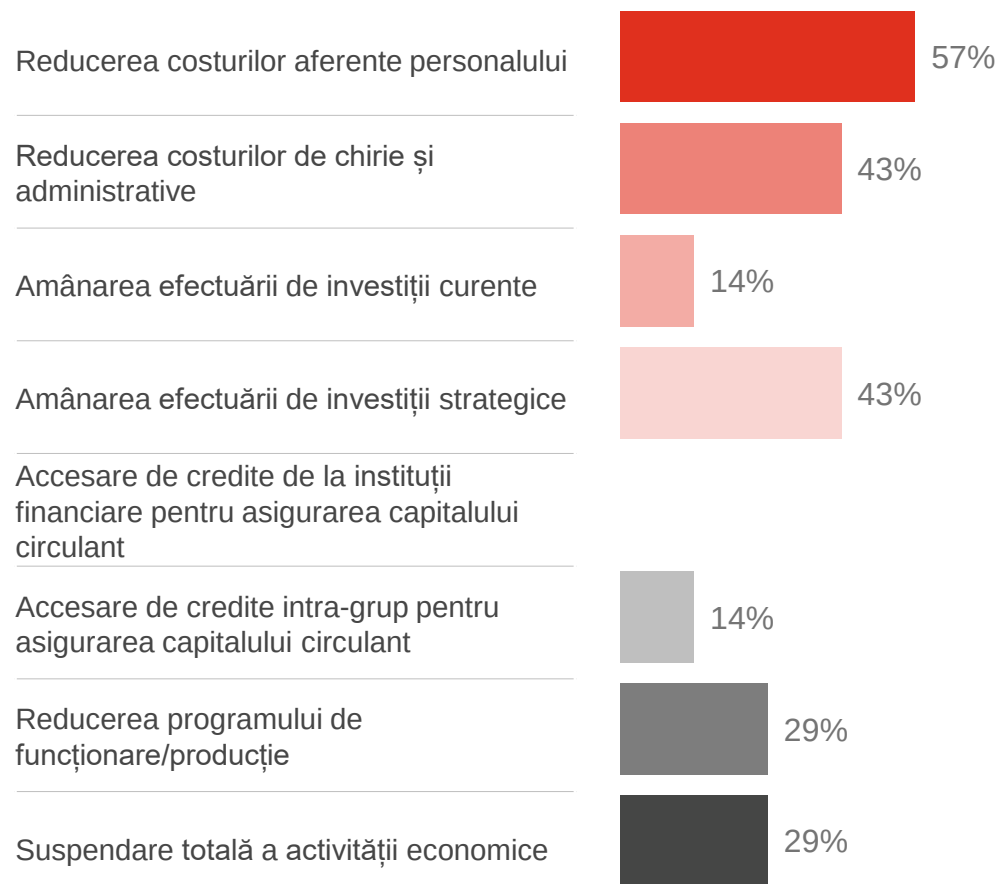
Industria producerii bunurilor agroalimentare

Măsurile de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

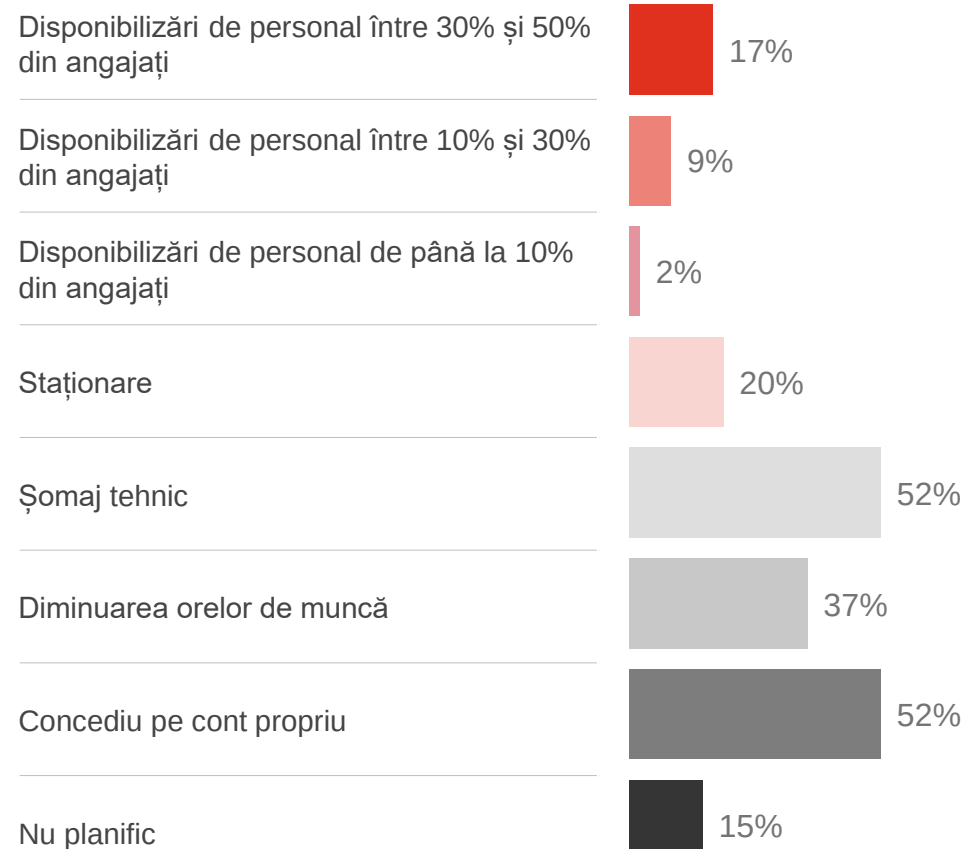
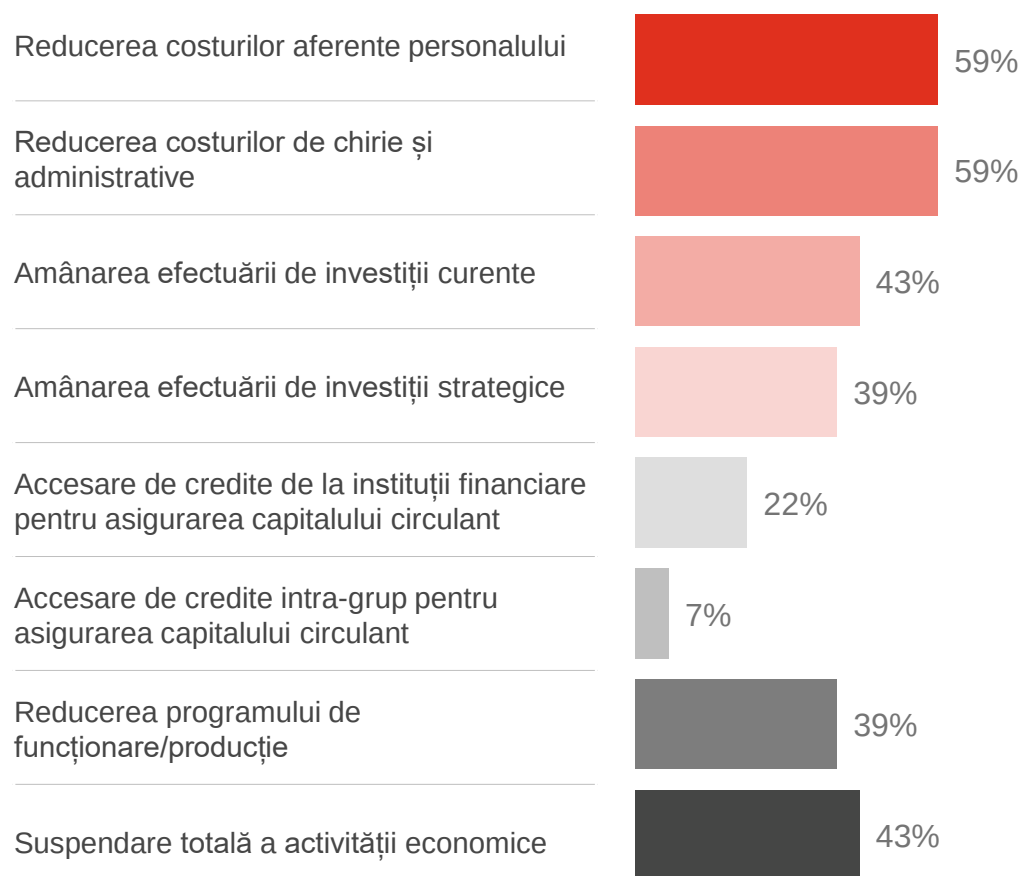
Industria transport & logistică

Măsurile de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

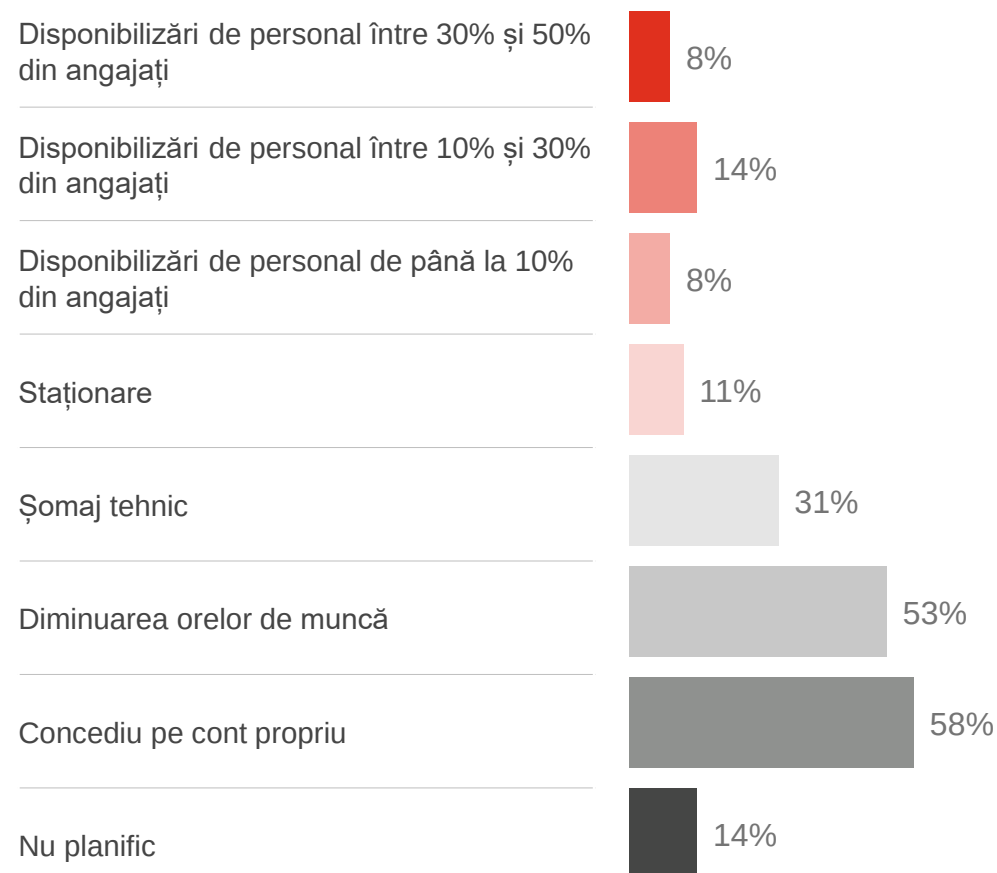
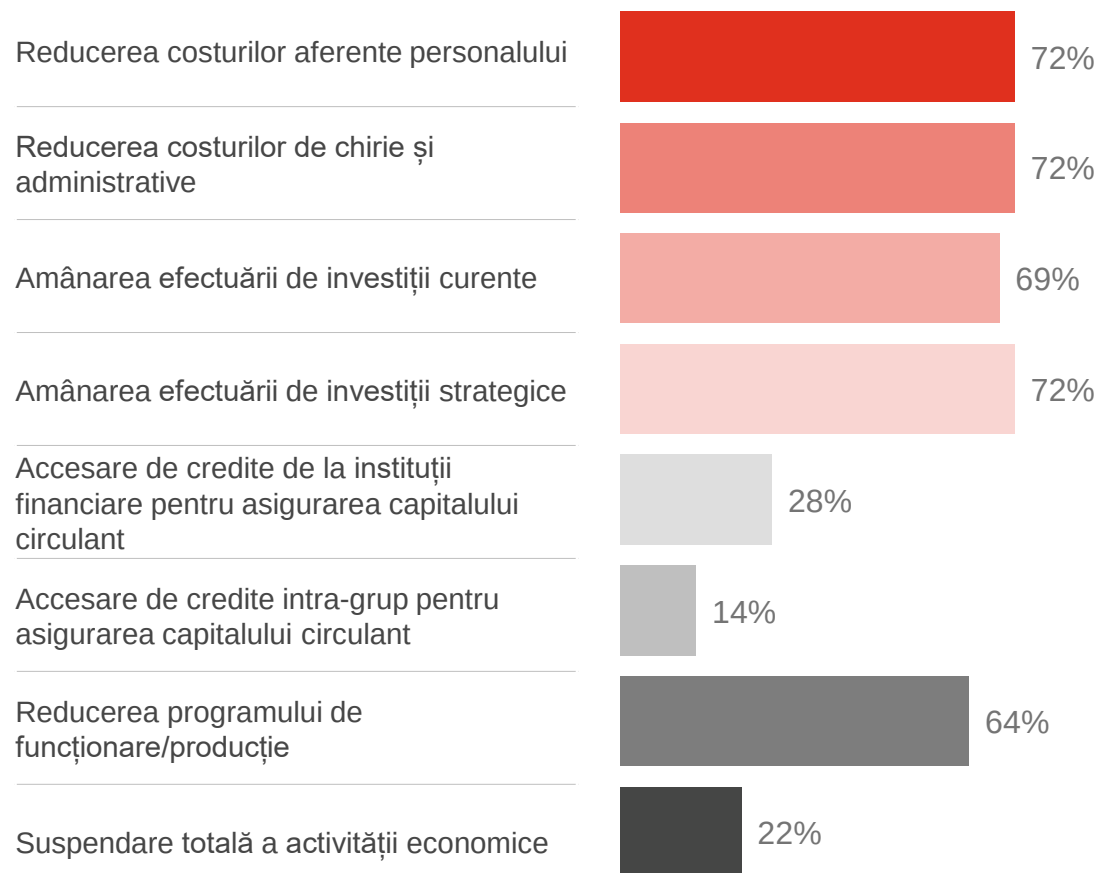
Industria turismului

Măsuri de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

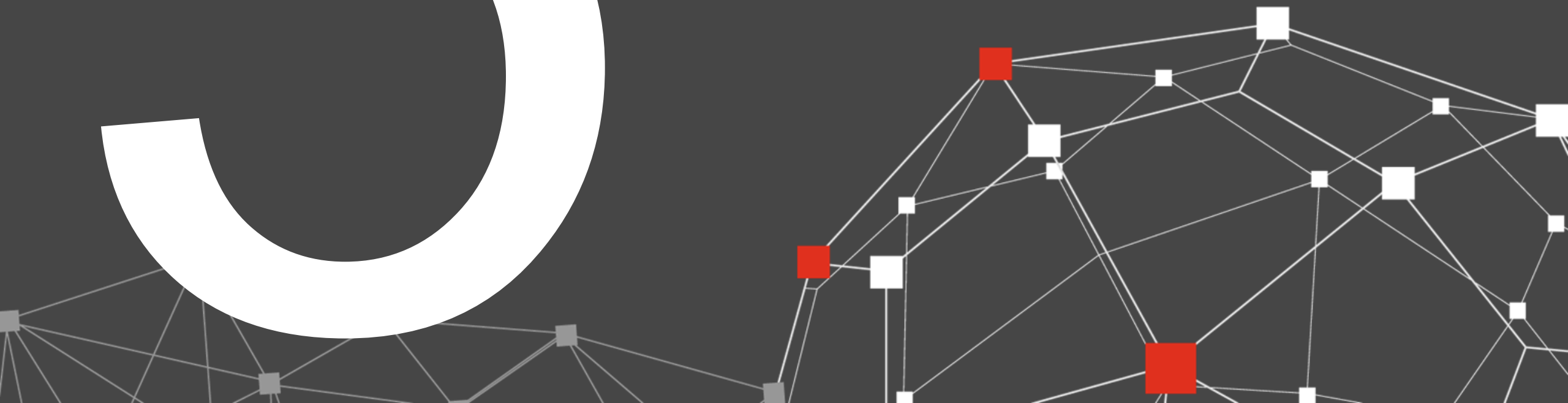
Alte industrii

Măsurile de reducere a costurilor, inclusiv a celor de personal, considerate de respondenți

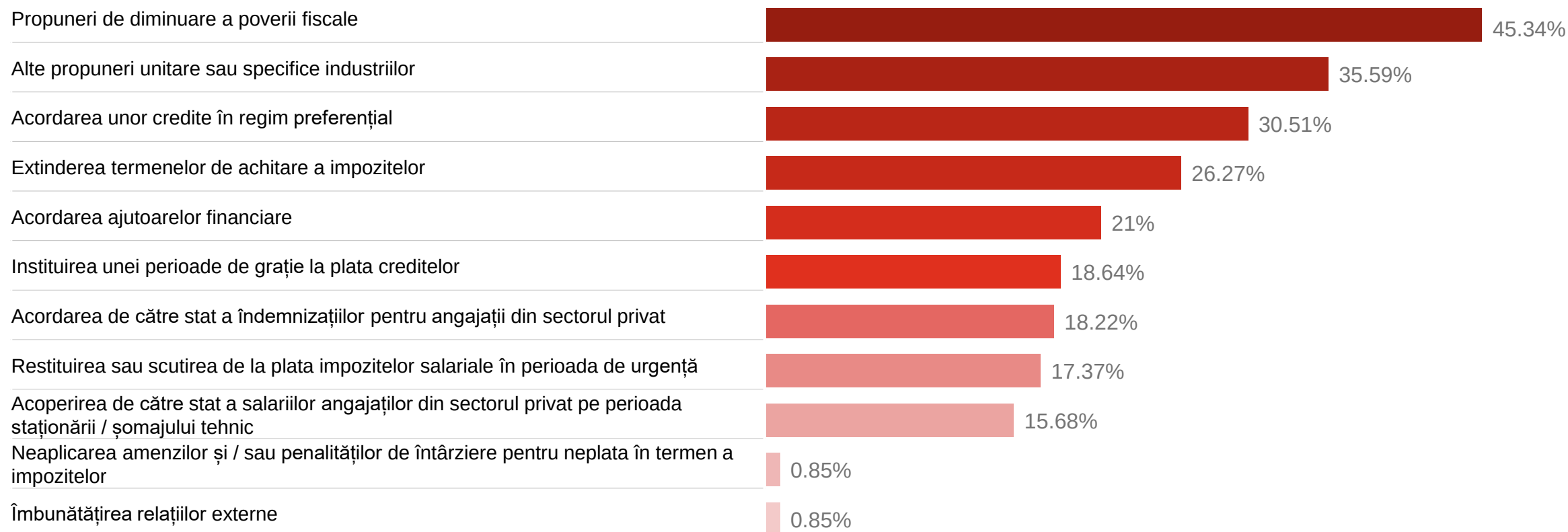

5

Propunerile
respondenților

Propunerile respondenților de intervenție a statului ce ar asista companiile în procesul de depășire a crizei economice generate de situația epidemiologică

* % din 236 răspunsuri procesate

Propuneri fiscale pentru depășirea crizei economice generate de situația epidemiologică

Esența propunerii

Numărul de
respondenți
care au
înaintat-o

Amânarea termenelor de achitare a impozitelor și taxelor pentru anul 2020 (plata eşalonată a impozitelor și taxelor aferente 2020 sau/și neaplicarea amenzilor și penalităților la achitarea tardivă a tuturor impozitelor și taxelor pe parcursul anului 2020 pentru minim 6 luni din data obligației)	48
Propuneri de diminuare a poverii fiscale pentru companiile care vor continua sa achite salarii angajaților în această perioadă (nu subvenționarea/restituirea acestora)	38
Anularea obligației de achitare a tuturor impozitelor și taxelor aferente perioadei de urgență sau pe parcursul perioadei de urgență și în perioadele fiscale imediat următoare (3-6 luni)	33
Amânarea achitării impozitului pe venit aferent 2019, până în trimestrul IV 2020	23
Anularea achitării (scutire de la aplicarea) impozitului pe venit pentru 2020	11
Micșorarea cotei TVA la 10% pentru producătorii/prestatorii de servicii autohtoni	8
Diminuarea poverii fiscale (plata TVA în avans la import, alte plăți aferente drepturilor de import) pentru o perioadă mai lungă de timp (cel puțin 6 luni)	6
Acordarea reducerilor (facilităților) la achitarea impozitelor	4

Esența propunerii

Numărul de
respondenți
care au
înaintat-o

Impozitarea cu cota 0 a profitului reinvestit atât în 2020, cât și în 2021	4
Anularea achitării tuturor impozitelor și taxelor, a contribuțiilor sociale și primelor medicale pentru 6 luni	3
Aplicarea scutirii TVA pentru 2020 la livrările strategice perioadei de criză	3
Anularea impozitelor și taxelor aferente salariului angajaților	2
Restituirea impozitelor și taxelor din plățile efectuate în folosul angajaților	2
Restituirea în regim de urgență a sumelor TVA datorate agenților economici	2
Moratoriu asupra controalelor în perioadele de după starea de urgență	1
Scutirea la impozite și taxe locale	1
Scăderea cotei de 4% sau anularea impozitului pe venitul din activitatea operațională aferent anului 2020	1
Reintroducerea non-taxării tichetelor de masă cu contribuții sociale	1
Eliminarea taxei de 2,5% din vânzările aferente serviciilor de telefonie mobilă	1

Propuneri din partea companiilor respondente

„Efectuarea unui control mai strict asupra autorităților de stat (poliție/inspecții) în vederea neadmiterii presiunilor nejustificate asupra activităților de business legal activ, depășind reglementările Comisiei pentru Situații Excepționale și împiedicând desfășurarea activității de producție și/sau a celor auxiliare strict necesare (catering și transport personal).”

Industria ușoară / producere

„Menținerea monedei naționale în limita fluctuațiilor valutare normale.”

Distribuție en-gros și cu amănuntul a bunurilor alimentare; Automotive

„Eliminarea impedimentelor birocratice pentru lansarea în online.”

Producere de bunuri agroalimentare

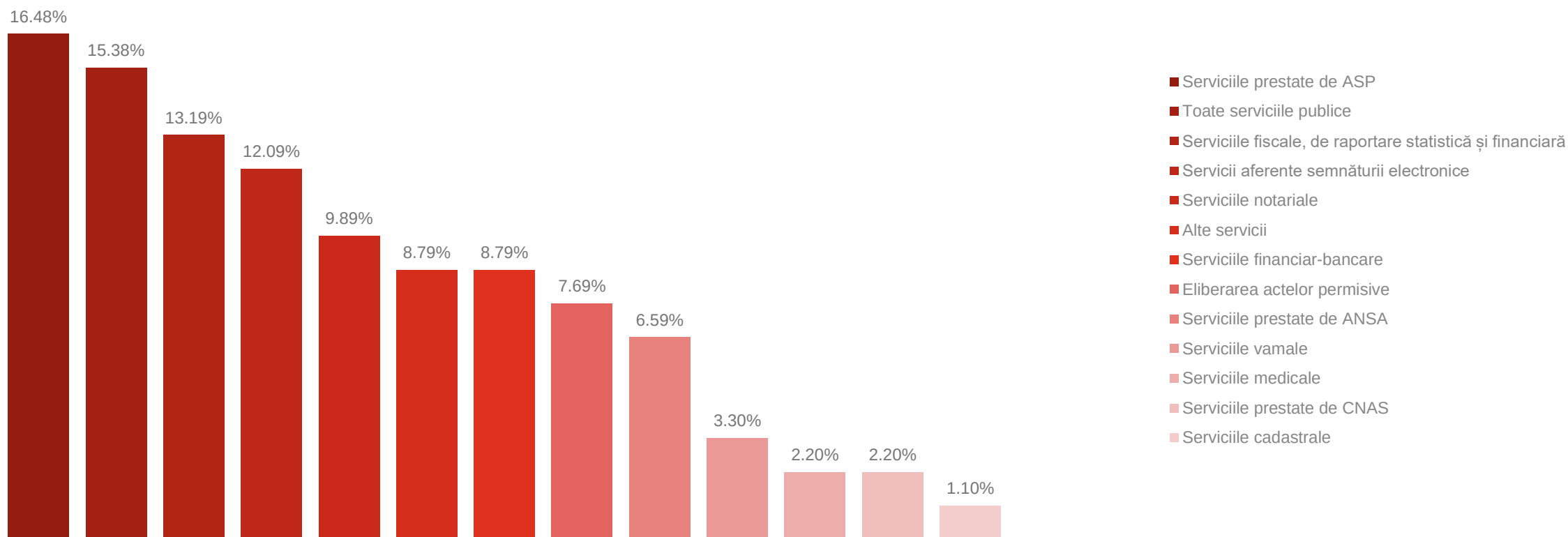
„Simplificarea procedurilor și cerințelor ce țin de exportul mărfurilor autohtone. Activăm în condiții de stare excepțională și procedurile ar trebui să fie adaptate.”

Comerț en-gros cu produse chimice pentru agricultură

„Relansarea activității economice în țară într-un regim limitat și controlat, evitând în continuare orice aglomerare de persoane care nu este esențială.”

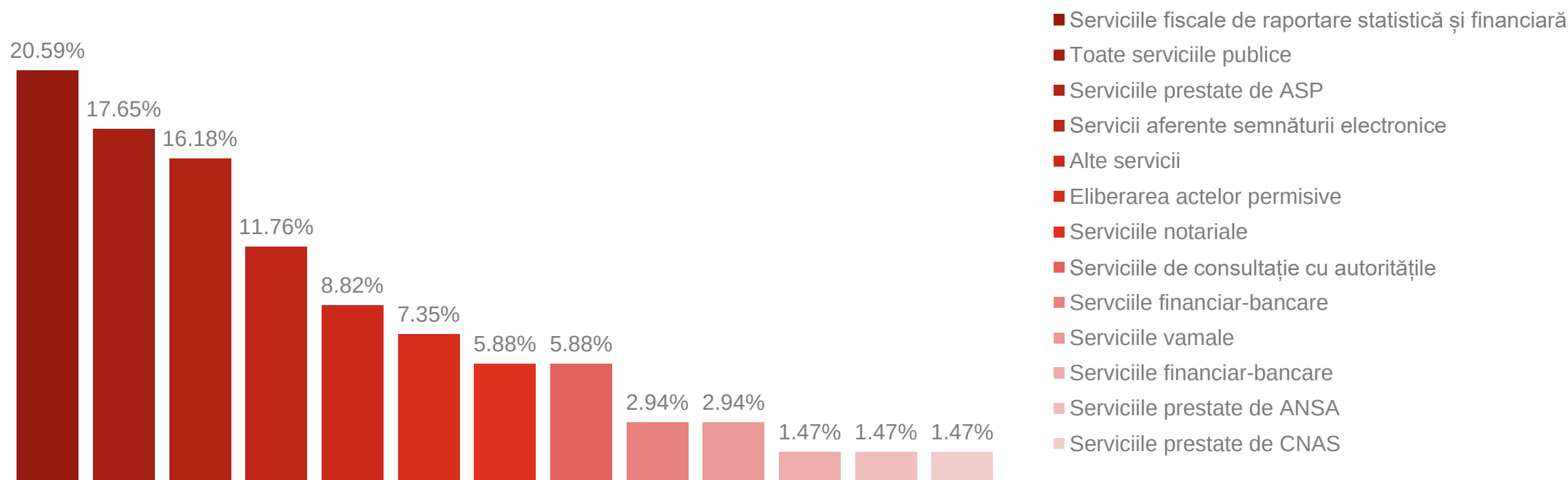
Industria financiar-bancară

Serviciile publice care solicită prezența fizică a beneficiarilor, și care trebuie prioritar digitizate, ca să fie posibilă conformarea deplină la măsurile sanitare în contextul situației epidemiologice din țară

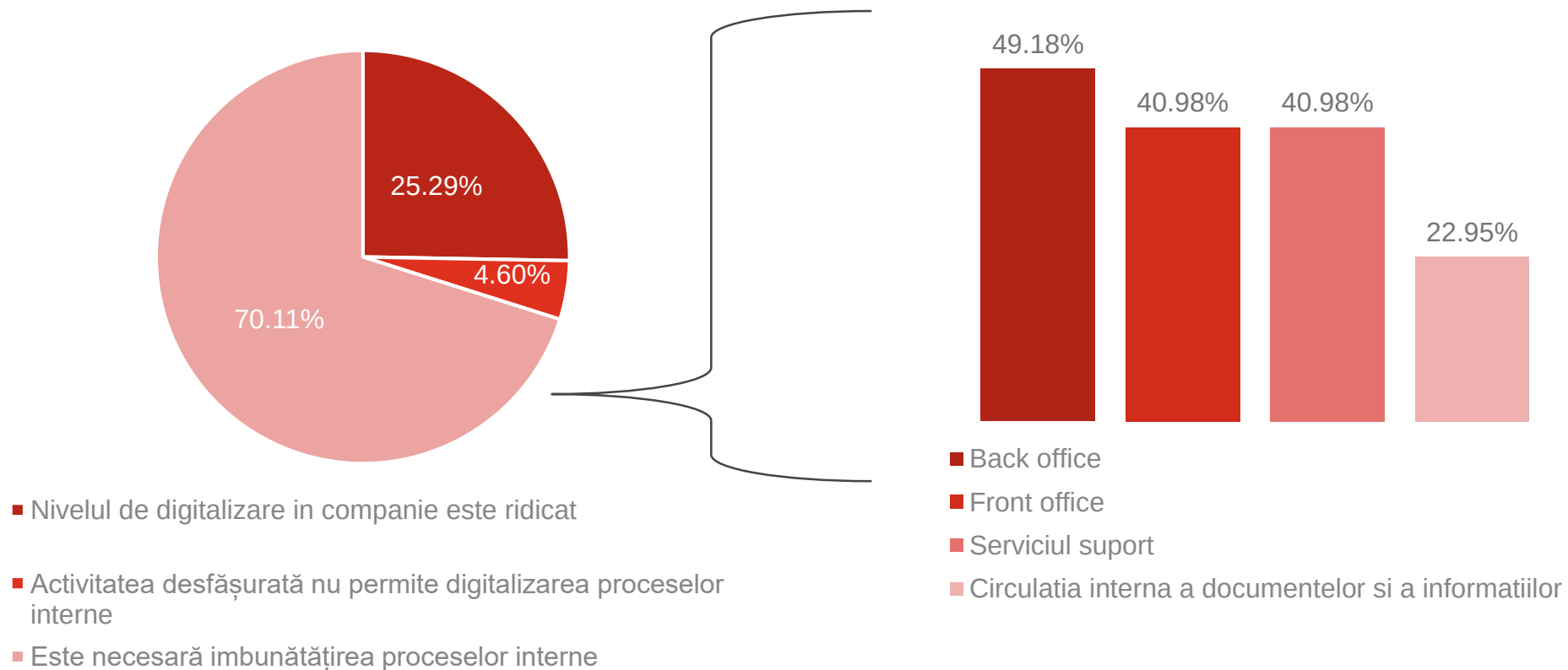
* % din 91 răspunsuri procesate

Serviciile publice care ar trebui digitizate în mod prioritar, pentru a permite ajustarea modelului de business la contextul actual și valorificarea unui potențial economic alternativ al afacerii

* % din 68 răspunsuri procesate

Procesele interne din activitatea operațională a companiilor, ce ar putea fi digitizate în condițiile disponibilității resurselor financiare pentru investiție în digitizare

* % din 87 răspunsuri procesate

Mulțumim

amcham.md

© 2020 AmCham Moldova.

Prezentul material a fost întocmit exclusiv cu titlul de recomandări generale în probleme de interes și nu constituie consultanță profesională. Nu se recomandă să acționați pornind de la informațiile cuprinse în acest text fără a apela în prealabil la consultanță profesională de specialitate. AmCham Moldova și PwC Moldova nu acceptă și nu își asumă nicio responsabilitate sau obligație de diligență pentru niciun fel de consecință a niciunei hotărâri de a acționa sau nu, luate pe baza informațiilor cuprinse în acest document, și pentru nicio decizie luată pe baza acestora.